

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ОДЕСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

КОМПЛЕКСНИЙ ДИПЛОМНИЙ ПРОЄКТ

**ТЕМА: «ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВІДНОВЛЕННЯ ОСНОВНИХ
ВИРОБНИЧИХ ЗАСОБІВ ТОВ «БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКА
ПАЛЯНИЦЯ» З ОЦІНКОЮ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ»**

Головний керівник проєкту

Доцент кафедри економіки промисловості ОНТУ

Крупіна С.В.

Викладач-методист, викладач вищої категорії

кафедри економіки ОТФК ОНТУ

Копайгородська Т.Г.

Теми індивідуальних проєктів:

1. «Оцінка інвестиційної привабливості впровадження інноваційного проєкту на ТОВ «Білгород-Дністровська паляниця»»

Кузнецова Валерія Михайлівна, 051 «Економіка»

кафедра економіки промисловості ОНТУ

2. «Основні напрями відновлення основних виробничих засобів ТОВ «Білгород-Дністровська паляниця»»

Гавраєв Діоніс Константинович, 051 «Економіка»

кафедра економіки ОТФК ОНТУ

Одеса 2022 р.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ОДЕСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Освітньо-професійна програма
«Економіка»
Спеціальність 051
«Економіка»
Група БЕП 31

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеню першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

**на тему: «ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВІДНОВЛЕННЯ ОСНОВНИХ
ВИРОБНИЧИХ ЗАСОБІВ ТОВ «БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКА
ПАЛЯНИЦЯ»»**

Проектний матеріал складається з пояснювальної записки на 88 сторінках та ілюстративного матеріалу

Студент _____ (Гавраєв Д.К.)

Керівник _____ (викл. мет. Копайгородська Т.Г.)

До захисту допущений

Завідувач кафедри _____ (Кулаковська Т.А.)

Завідуючий відділенням _____ (Воронкова Ю.В.)

Захист «___» _____ 20__ р. Протокол ДКК № _____

Оцінка ДКК _____

Секретар ДКК _____

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ОДЕСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Відділення економічне
Кафедра Економіки
Освітньо-професійна програма «Економіка»
Спеціальність 051 «Економіка»
Форма навчання денна

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Заст. дир. з НВР Беркань І.В.
_____” _____ 2022 р.

З А В Д А Н Н Я
на кваліфікаційну роботу бакалавра

Студенту _____ Гавраєву Діонісу Константиновичу _____
(*прізвище, ім'я, по-батькові*)

Тема кваліфікаційної роботи: **«Основні напрями відновлення основних виробничих засобів ТОВ «Білгород-Дністровська паляниця»»**,

1. Затверджена наказом по коледжу № 306-А2-ОД від «30» _ 12 _ 2021 р.
2. Термін подання студентом закінченої роботи «13» _ 06 _ 2022 р.
3. Вихідні дані до роботи: статистична звітність роботи підприємства; історія підприємства, статистичні данні, періодичні видання, підручники, Інтернет, аналіз ринку хлібопекарської галузі України.
4. Зміст роботи (перелік питань, що підлягають розгляду): вступ, розділ 1. Теоретичні основи відновлення основних виробничих засобів підприємства, розділ 2. Техніко-економічна характеристика та стан виробничо-господарської діяльності ТОВ «Білгород-дністровська паляниця», розділ 3. Аналіз та оцінка ефективності заходу з відновлення основних засобів підприємства, висновки.
5. Перелік графічного матеріалу: 1. Рис. 1. Структура основних засобів; Рис.2. Методи амортизації основних засобів; 2. Рис. 3. Завдання управління основними засобами підприємства; Рис. 4. Основні шляхи підвищення ефективності використання основних засобів на підприємстві; 3. Рис. 5. Механізм підвищення рівня використання основних засобів на підприємстві; 4. Рис. 6. Виробництво хліба та виробів хлібобулочних, нетривалого зберігання, в Україні у 2003-2020 рр. тис. тонн; Таблиця 1. Обсяг виробленої промислової продукції за видами діяльності, млн. грн.; 5. Рис. 7. Сегментація виробництва хлібобулочних виробів в натуральному вирізі у 2020 р., %;

Рис. 8. Сегментація виробництва хліба за видами, в натуральному вирізі у 2020 році, %; 6. Таблиця 2. Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності підприємства ТОВ «Білгород - Дністровська паляниця»; 7. Таблиця 3. Вплив запропонованого заходу на основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «Білгород-Дністровська паляниця»; 8. Таблиця 4. Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності підприємства після впровадження заходу.

6.Консультанти з окремих розділів роботи:

Розділ	Консультант (вчене звання, ПП)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7.Дата видачі завдання – « 05 » 01 2022 р.

Керівник _____ викл. мет. Копайгородська Т.Г.

Завдання прийняв до виконання _____ Гавраєв Д. К.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи
1.	Розділ 1. Теоретичні основи відновлення основних виробничих засобів підприємства	06.01.2022- 06.02.2022
2.	Розділ 2. Техніко-економічна характеристика та стан виробничо-господарської діяльності ТОВ «Білгород-дністровська паляниця»	07.02.2022- 08.03.2022
3.	Розділ 3. Аналіз та оцінка ефективності заходу з відновлення основних засобів підприємства	09.03.2022- 11.04.2022
4.	Вступ, висновки, список джерел, додаток, ілюстративний матеріал	12.04.2022- 31.05.2022
5.	Оформлення пояснювальної записки відповідно до вимог, передбачених методичними вказівками	01.06.2022- 08.06.2022
6.	Надання випускної роботи на кафедрі	12.06.2022

Студент _____ Гавраєв Д.К.
(підпис)

Керівник роботи _____ викл. мет. Копайгородська Т.Г.
(підпис)

АНОТАЦІЯ

Випускна робота містить 88 сторінок, 30 таблиць, 14 рисунків, список використаних джерел з 31 найменування, 1 додаток.

Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є аналіз та дослідження основних напрямів відновлення основних виробничих засобів підприємства, розробка та обґрунтування заходу з метою підвищення ефективності використання основних виробничих засобів та конкурентоспроможності ТОВ «Білгород-Дністровська паляниця».

Відповідно до мети в роботі поставлені наступні завдання: розглянути теоретичні питання вивчення поняття та класифікація основних засобів підприємства; виділити основні напрямки управління основними засобами підприємства; визначити основні шляхи підвищення ефективності використання основних засобів підприємства; проаналізувати стан хлібопекарської галузі України; розрахувати основні показники виробничо-господарської діяльності підприємства; розробити захід з підвищення ефективності використання основних засобів на підприємстві; визначити вплив запропонованого заходу на основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є рівень використання основних засобів ТОВ «Білгород-Дністровська паляниця».

Предметом дослідження є процеси підвищення ефективності використання основних засобів підприємства.

За результатами роботи сформульовано висновки щодо підвищення ефективності використання основних засобів підприємства.

Одержані результати можуть бути використанні на підприємствах хлібопекарської галузі як заходи з підвищення ефективності використання основних засобів, прибутку та конкурентоспроможності підприємства.

Рік виконання роботи – 2022.

Рік захисту роботи – 2022.

THE SUMMARY

Thesis contains 88 pages, 30 tables, 14 pictures, the list of references of 31 titles, 1 application.

The purpose of the bachelor's qualification work is to analyze and study the main areas of restoration of fixed assets of the enterprise, development and justification of the measure to improve the efficiency of fixed assets and competitiveness of LLC "Belgorod-Dniester Palyanitsa".

In accordance with the purpose of the work the following tasks are set: to consider theoretical issues of studying the concept and classification of fixed assets of the enterprise; identify the main areas of management of fixed assets of the enterprise; identify the main ways to improve the efficiency of fixed assets of the enterprise; to analyze the state of the bakery industry of Ukraine; calculate the main indicators of production and economic activity of the enterprise; develop a measure to improve the efficiency of fixed assets at the enterprise; to determine the impact of the proposed measure on the main technical and economic indicators of production and economic activity of the enterprise.

The object of the study is the level of use of fixed assets of LLC "Belgorod-Dniester Palyanitsa".

The subject of research is the processes of improving the efficiency of fixed assets of the enterprise.

Based on the results of the work, conclusions are drawn on improving the efficiency of the use of fixed assets of the enterprise.

The obtained results can be used at the enterprises of the bakery industry as measures to increase the efficiency of fixed assets, profits and competitiveness of the enterprise.

Year of performance 2022.

Year of defense 2022.

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВІДНОВЛЕННЯ ОСНОВНИХ ВИРОБНИЧИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	11
1.1. Поняття основні засоби підприємства та їх класифікація	11
1.2. Система управління основними засобами на підприємстві.....	26
1.3. Основні шляхи підвищення ефективності використання основних виробничих засобів підприємства.....	30
Висновки до розділу 1.....	34
РОЗДІЛ 2. ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА СТАН ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКА ПАЛЯНИЦЯ».....	36
2.1. Характеристика та аналіз стану зовнішнього середовища.....	36
2.2. Характеристика та аналіз стану внутрішнього середовища ТОВ «Білгород-Дністровська паляниця».....	53
2.3. Техніко-економічна характеристика та аналіз ТОВ «Білгород-Дністровська паляниця».....	55
Висновки до розділу 2.....	69
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАХОДУ З ВІДНОВЛЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	71
3.1. Техніко-економічне обґрунтування доцільності впровадження заходу.....	71
3.2. Розрахунок економічної ефективності впровадження заходу.....	75
3.3. Соціально-економічні наслідки впливу заходу на основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «Білгород-Дністровська паляниця».....	78
Висновки до розділу 3.....	81

БЕП 31.03.000.КРБ									
Вим.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	Основні напрями відновлення основних виробничих засобів ТОВ «Білгород-Дністровська паляниця»	Лім.	Арк.	Аркушів	
Розроб.		Гавраєв Д.К.						8	88
Керівник		Копайгородська Т.Г.							
Н.контроль									
Затвердив									
						ВСП ОТФК ОНТУ			

ВИСНОВКИ.....	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	86
ДОДАТОК	

					БЕП 31.03.000.КРБ			
<i>Вим.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>				
<i>Розроб.</i>		<i>Гавраєв Д.К.</i>			<i>Основні напрями відновлення основних виробничих засобів ТОВ «Білгород-Дністровська паляниця»</i>	<i>Літ.</i>	<i>Арк.</i>	<i>Аркушів</i>
<i>Керівник</i>		<i>Копайгородська Т.Г.</i>					8	88
<i>Н.контроль</i>					ВСП ОТФК ОНТУ			
<i>Затвердив</i>								

ВСТУП

На сьогоднішній день наша держава перебуває на певній стадії удосконалення ринкових умов функціонування економіки, котра потребує докорінних змін у функціонуванні господарського механізму та гармонізації інтересів усіх зацікавлених сторін. Для прискорення суспільного розвитку тієї чи іншої держави та зростання на цій основі добробуту її громадян необхідно активізувати чинники економічного зростання. Одним із таких фундаментальних факторів або складових економічного зростання є капітал, що загострює проблему ефективного управління основними засобами.

Сучасна ринкова економіка спонукає підприємства до впровадження новітньої техніки та технологій, розширює діапазон можливостей щодо використання нових фінансових інструментів та механізмів, але підприємства стикаються з низкою проблем, серед яких основними є: повна або часткова відсутність або нестача власних обігових коштів, низька ліквідністю активів, застаріла матеріально-технічна база, на утримання якої витрати перевищують наявні прибутки, та, звичайно, недосконала законодавча база. Саме тому на сьогоднішній день питання аналізу, організації та відновлення основних засобів набуває актуальності та потребує пошуку варіантів вирішення поставленої проблеми.

Проблема пошуків напрямів відновлення та ефективності використання основних засобів і виробничих потужностей – одна з найважливіших у господарській діяльності підприємств. При вивченні значення кожного елемента основних засобів у виробничому процесі, фізичного та морального їх зносу, чинників, які впливають на ефективність використання і відтворення основних засобів, виявляються методи і прийоми, напрями, за допомогою яких можливо підвищити ефективність, що забезпечує зниження витрат виробництва і зростання продуктивності праці.

Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є аналіз та дослідження основних напрямів відновлення основних виробничих засобів підприємства,

					БЕП 31.03.000. КРБ	<i>Лист</i>
<i>Змн.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		9

розробка та обґрунтування заходу з метою підвищення ефективності використання основних виробничих засобів та конкурентоспроможності ТОВ «Білгород-Дністровська паляниця».

Відповідно до мети в роботі поставлені наступні завдання:

- розглянути теоретичні питання вивчення поняття та класифікація основних засобів підприємства;
- виділити основні напрямки управління основними засобами підприємства;
- визначити основні шляхи підвищення ефективності використання основних засобів підприємства;
- проаналізувати стан хлібопекарської галузі України;
- розрахувати основні показники виробничо-господарської діяльності підприємства;
- розробити захід з підвищення ефективності використання основних засобів на підприємстві;
- визначити вплив запропонованого заходу на основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є рівень використання основних засобів ТОВ «Білгород-Дністровська паляниця».

Предметом дослідження є процеси підвищення ефективності використання основних засобів підприємства.

Інформаційною базою дослідження є фінансова та статистична звітність динаміки розвитку хлібопекарської галузі України і підприємства ТОВ «Білгород-Дністровська паляниця», аналітичні обзори ринку, навчальні посібники з економіки підприємства та методичні вказівки щодо виконання бакалаврської роботи.

Випускна робота бакалавра складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатку, містить 88 сторінок, 30 таблиць, 14 рисунків, список використаних джерел з 31 найменування, 1 додаток.

					БЕП 31.03.000. КРБ	<i>Лист</i>
<i>Змн.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		10

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВІДНОВЛЕННЯ ОСНОВНИХ ВИРОБНИЧИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Поняття основні засоби підприємства та їх класифікація

Для виробництва будь-якого виду продукції необхідна наявність і взаємодія трьох елементів: засобів праці, предметів праці і живої праці.

Засоби праці і предмети праці являють собою засоби виробництва, що, беручи участь у виробничому процесі в натуральній і вартісній формі, в сукупності складають речовинний зміст виробничих фондів.

Залежно від специфіки характеру, участі у виробничому процесі і засобу обороту виробничі фонди поділяються на основні та оборотні (рис. 1.1).

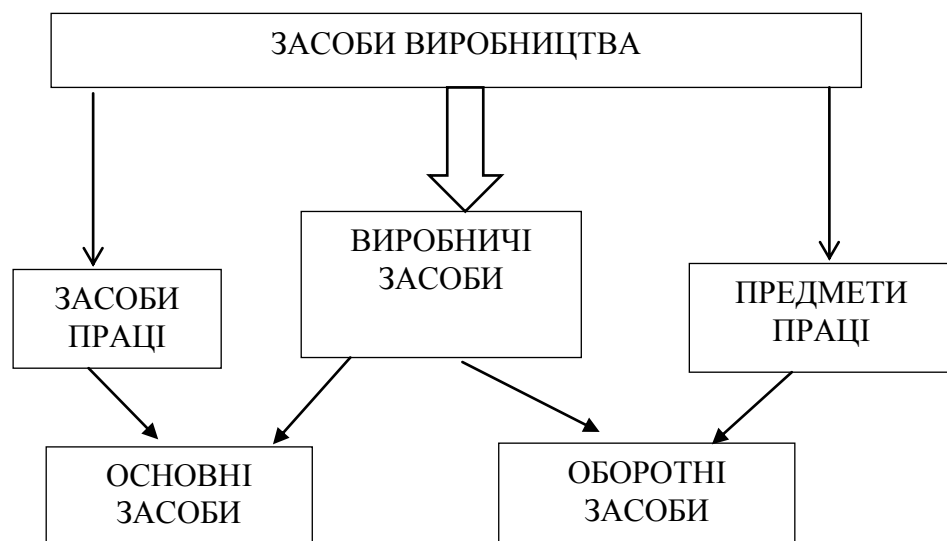


Рис. 1.1. Структура основних засобів

Термін «фонди» походить від латині і дослівно означає «основа». Це дійсно основа продуктивної діяльності підприємства, оскільки виробниче підприємство не може діяти, не маючи засобів виробництва.

Основні фонди – це засоби праці, які мають вартість, функціонують у виробничому процесі тривалий час, не змінюючи при цьому своїх форм і розмірів, а свою вартість переносять на вартість готової продукції поступово, шляхом амортизаційних відрахувань.

Для здійснення будь-якої господарської діяльності підприємствам необхідно сформувати матеріально-технічну базу, основу якої складають основні засоби. Саме від ефективного їх використання у подальшому залежатимуть результати діяльності підприємства.

Основні засоби (ОЗ) (в радянській та пострадянській економічних школах – основні фонди) – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва чи поставки товарів, надання послуг, здачі в оренду іншим особам чи для виконання адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких більше одного року, або одного оборотного періоду.

Основні засоби підприємства – це сукупність матеріально-речових цінностей, що діють у натуральній формі протягом тривалого часу як у сфері матеріального виробництва, так і в невиробничій сфері, і вартість яких поступово зменшується у зв'язку з фізичним та моральним зносом.

Податковому кодексі України [23], основні засоби – матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20000 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).

					БЕП 31.03.001. КРБ	<i>Лист</i>
<i>Змн.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		12

Основні фонди – це сукупність вироблених суспільною працею матеріально-речових цінностей, що діють протягом тривалого періоду.

До основних фондів в соціалістичній економіці відносили будівлі, споруди, передавальні пристрої, машини, обладнання, транспортні засоби, інструменти, виробничий і господарський інвентар, робочу і продуктивну худобу та інші. Основні фонди, що функціонують у сфері матеріального виробництва, є виробничими основними фондами; а, які не беруть участь безпосередньо в процесі виробництва, складають невиробничі основні фонди.

Питання формування та ефективного використання основних засобів стають основою фінансової стратегії будь-якого підприємства. Поняття основні засоби, з точки зору різних авторів, розглянуто у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Трактування сутності поняття «основні засоби» в економічній літературі

Автор	Визначення
1	2
Й.С. Завадський [28]	Основні засоби – це засоби праці, що беруть участь у процесі виробництва протягом багатьох циклів, зберігаючи при цьому свою натуральну форму, і поступово, в міру зношення, переносять свою вартість на продукцію, що виробляється
С.М. Гречко [9]	Основний засіб – необоротний актив, що призначений для господарської діяльності, тобто планується використовувати в господарській діяльності
Н.А. Литнева, Л.І. Малявкіна, Т.В. Федорова [10]	Основні засоби – це частина майна, яка виступає у ролі коштів праці при виробництві продукції, виконанні робіт чи наданні послуг або для управління організацією на протязі періоду, що перевищує 12 місяців, або звичайного операційного циклу, якщо він перевищує 12 місяців
Л.К. Сук, П.Л. Сук [30]	Основні засоби підприємства, установи – це сукупність матеріально-речових цінностей, що діють у натуральній формі протягом тривалого часу як у сфері матеріального виробництва, так і у невиробничій сфері
Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна, В.І. Кисла [5]	Основні засоби – це засоби праці, які використовуються (експлуатуються) впродовж тривалого часу, при цьому зберігаючи свою первісну фізичну форму, і переносять свою вартість на вироблений продукт частинами, протягом декількох виробничих циклів унаслідок фізичного та морального зносу

Невиробничі основні засоби не використовуються у господарській діяльності підприємства і не переносять своєї вартості на вартість виробленої продукції, їх відтворення здійснюється за рахунок прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати податків.

В умовах ринкової економіки утримання на балансі невиробничих засобів, які не беруть участі в створенні прибутку, є доцільним лише в тому разі, якщо їх використання приносить значний соціальний ефект, який приводить до зростання продуктивності праці та відповідного зростання рентабельності виробництва, або у випадку дуже високої рентабельності виробництва.

Процес безперервного поновлення основних засобів, тобто їх відтворення, може здійснюватися в такому самому обсязі (просто відтворення) або може передбачати якісне та кількісне зростання основних засобів (розширене відтворення). При простому відтворенні для заміни зношеного обладнання може вистачити коштів амортизаційних відрахувань. У разі розширеного відтворення ці кошти мають бути доповнені коштами з інших джерел фінансування.

Відповідно до діючої типової класифікації основні засоби групуються за їх:

- функціональним призначенням,
- галузями,
- речовим натуральним характером і видами,
- використанням,
- належністю.

За функціональним призначенням розрізняють основні виробничі засоби, що безпосередньо беруть участь виробничому процесі або сприяють його здійсненню (будови, споруди, силові машини і обладнання, робочі машини і обладнання тощо).

За галузями народного господарства основні виробничі засоби розподіляються на: засоби промисловості, будівництва, сільського господарства, транспорту, зв'язку тощо.

У бухгалтерському обліку основні виробничі засоби промислових підприємств розподіляються на промислово-виробничі, основні виробничі засоби інших галузей народного господарства і невиробничі.

До основних виробничих засобів належать: будови, споруди, передавальні пристрої, машини і устаткування, робочі машини і обладнання, вимірювальні й регулюючі прилади, лабораторне устаткування, обчислювальна техніка, інші машини і обладнання, транспортні засоби, інструмент, виробничий інвентар і приладдя, господарський інвентар, робочі і продуктивні тварини, багаторічні насадження, меліорація земель, водойми та інші основні засоби.

У складі основних виробничих засобів виділяють їх активну частину: машини, обладнання, транспортні засоби.

Основні невиробничі засоби безпосередньо не беруть участі у процесі виробництва.

До основних невиробничих засобів належать: будови і споруди житлово-комунального та культурно-побутового призначення, транспортні засоби, обладнання, інструменти, інші основні засоби невиробничого призначення для обслуговування житлових, комунальних та культурно-побутових потреб населення.

За використанням основні засоби поділяються на: діючі (всі основні засоби, що використовуються у господарстві), недіючі (ті, що використовуються у даний період часу у зв'язку з тимчасовою консервацією підприємств або окремих цехів), запасні (різне устаткування, що знаходиться в резерві і призначене для заміни об'єктів основних засобів).

Істотне значення в обліку основних засобів має розподіл їх за ознакою належності на власні й орендовані.

					БЕП 31.03.001. КРБ	<i>Лист</i>
<i>Змн.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		18

Власні засоби можуть складатися із: статутного (пайового, акціонерного) капіталу, допоміжного фінансування з відповідних джерел на розширення роботи підприємства, власних прибутків, коштів амортизаційного фонду, спеціальних засобів.

Орендовані основні засоби показуються у балансі орендодавця, тим самим виключається можливість подвійного обліку одних і тих же засобів.

В балансі за статтею «Основні засоби» показується вартість основних засобів, як діючих, так і тих, що знаходяться на консервації або в запасі.

Розрізняють первісну, відновну і залишкову (балансову) вартість основних засобів.

Первісна вартість визначає вартість основних засобів на момент їх придбання чи створення. До неї входять як кошти, витрачені безпосередньо на придбання чи створення основних засобів, так і витрати з їх доставки, монтажу, введення в дію, тобто вся сукупність витрат, пов'язаних з купівлею або створенням основних засобів. Якщо основні засоби чи нематеріальні активи зараховані на баланс як внесок до статутного капіталу, їх первісна вартість визначається зборами учасників на основі діючих цін на такі або подібні активи. Якщо активи передані в безоплатне і безстрокове користування іншими суб'єктами ринку, первісну вартість розраховують так само на основі середньоринкових цін на такі чи подібні активи.

Відновна вартість відображує вартість витрат з відтворення основних засобів у певний момент, тобто відображує поточну ринкову вартість основних засобів. В умовах інфляції відновна вартість може значно перевищувати первісну, у зв'язку з чим необхідне використання додаткових джерел фінансування для простого відтворення основних засобів.

Відповідно до законодавства України суб'єкти господарювання мають право застосовувати щорічну індексацію балансової вартості основних засобів та нематеріальних активів на коефіцієнт індексації, що визначається на основі рівнів інфляції року, за результатами якого провадиться індексація.

При застосуванні прискореного методу амортизації індексація основних засобів не здійснюється. У результаті проведення індексації суб'єкт господарювання визнає капітальний дохід на суму дооцінки основних засобів, що викликає відповідне збільшення додаткового капіталу підприємства. Проведення індексації наближує балансову вартість основних засобів та нематеріальних активів до реальної і збільшує загальний обсяг амортизаційних відрахувань, а отже, загальний обсяг ресурсів, які можуть бути використані для відновлення основних засобів та нематеріальних активів.

Залишкова (балансова) вартість основних засобів – це первісна або відновна їх вартість, зменшена на ту частину, яка перенесена на вироблену продукцію, її визначають як різницю між первісною або відновною вартістю та величиною зносу і відображують у балансі підприємства.

Первісна вартість визначається:

– за об'єктами, виготовленими на самому підприємстві, а також придбаними за плату у інших підприємств та осіб – виходячи із фактичних затрат на зведення або придбання цих об'єктів, включаючи витрати на доставку, монтаж, установку. Вона виявляється в момент введення об'єкта в експлуатацію та залишається незмінною на протязі всього строку надходження основних засобів на підприємство, за винятком випадків дообладнання та добудови об'єктів в порядку довгострокових інвестицій, реконструкцій та часткової ліквідації об'єктів;

– за об'єктами, внесеними засновниками в рахунок їх вкладів в Статутний капітал – по домовленості сторін;

– за об'єктами, одержаним від інших підприємств та осіб безоплатно – експертним шляхом або по даним документів прийому–передачі.

Основні засоби, які були в експлуатації та придбані за плату, приймаються на облік по купівельній вартості з додаванням витрат на доставку та установку, а також сум зносу по цим об'єктам, вказаних в

					БЕП 31.03.001. КРБ	<i>Лист</i>
<i>Змн.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		20

документах на купівлю-продаж. Переоцінена вартість основних засобів – це вартість необоротних активів після їх переоцінки.

Оцінка основних засобів по залишковій вартості визначається відніманням від первісної (переоціненої) вартості нарахованого зносу, що обліковується в бухгалтерському обліку. В балансі приводиться окремо первісна та залишкова вартість основних засобів, а також окремо сума нараховано зносу.

Згідно з Законом України «Про оподаткування прибутку підприємств» №334/94–ВР п. 8.2. 1 під терміном «основні засоби» потрібно розуміти матеріальні активи, які використовуються у виробничій діяльності платника податку протягом періоду, що перевищує 365 календарних днів з дати введення до експлуатації таких матеріальних активів, і вартість яких поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом.

Процес відшкодування зношування основних засобів здійснюється шляхом амортизації.

Амортизація – це процес перенесення вартості основних засобів на вартість новоствореної продукції з метою їхнього повного відновлення.

Амортизаційні кошти надходять підприємству у складі виручки від реалізації готової продукції (робіт, послуг) і накопичуються для подальшого використання як джерела відтворення вартості основних засобів в амортизаційному фонді. Амортизаційний фонд являє собою кошти для простого відтворення основних засобів. Проте якщо в результаті технічного прогресу у відповідних галузях народного господарства має місце зниження собівартості засобів виробництва, що там створюються, і, відповідно, зниження оптових цін на них, то амортизаційні кошти можуть виступати і як джерело розширеного відтворення основних засобів.

Амортизаційний фонд накопичується підприємствами поступово і використовується для вкладень в основні засоби не відразу, а в міру накопичення коштів.

					БЕП 31.03.001. КРБ	<i>Лист</i>
<i>Змн.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		21

Тому якийсь час кошти амортизаційного фонду є вільними, вони або відкладаються на банківських рахунках, або вкладуються підприємствами в оборотні засоби і засоби обігу. Вкладення цих коштів (які є частиною фонду основних коштів) у оборотні засоби і засоби обігу переконливо свідчить про неприпустимість змішування понять «основні засоби», «оборотні засоби», «засоби обігу» з фінансовими поняттями «основні кошти», «оборотні кошти»: вочевидь, у даному разі мова йде про фінансування оборотних засобів і засобів обігу за рахунок основних коштів. Така точка зору, проте, в економічній літературі і в господарській практиці поки що не знаходить визнання. Звичайно вільні кошти амортизаційного фонду відносять до оборотних коштів.

Амортизаційні відрахування здійснюються за певними нормами. Норма амортизації – це встановлений річний (квартальний) відсоток відшкодування вартості зношення частини основних засобів. Норми амортизації, які застосовуються на підприємстві, мають бути економічно обґрунтованими і спрямованими на своєчасне відшкодування основних засобів.

Методи амортизації основних засобів представлено на рисунку 1.2.



Рис. 1.2. Методи амортизації основних засобів

З метою визначення розміру амортизаційних відрахувань основні засоби поділяються на наступні групи (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3

Класифікація основних засобів по групам нарахування амортизації

Групи		Мінімально допустимі терміни корисного використання, років	Річна норма амортизації при прямолінійному методі амортизації, %
1	земельні ділянки	–	–
2	капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15	6,67
3	будівлі,	20	5
	споруди,	15	6,67
	передатні пристрої	10	10
4	машини і устаткування	5	20
	з них:		
	Електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичної обробки інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, комп'ютерні програми (окрім програм, витрати, на придбання яких признаються роялті, і/або програми, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення і засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (у тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 гривень	2	50
5	транспортні засоби	5	20
6	інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4	25
7	тварини	6	16,67
8	багаторічні насадження	10	10
9	інші основні засоби	12	8,33
10	бібліотечні засоби	–	–
11	малоцінні необоротні матеріальні активи	–	–
12	тимчасові (нетитульні) споруди	5	20
13	природні ресурси	–	–
14	інвентарна тара	6	16,67
15	предмети прокату	5	20
16	довгострокові біологічні активи	7	14,29

В процесі експлуатації основні засоби поступово втрачають частину своїх корисних властивостей, внаслідок фізичного або морального старіння.

Розрізняють два види зносу основних засобів – фізичний і моральний.

Фізичний знос – це поступова втрата основними засобами споживної вартості в процесі експлуатації, тобто суто матеріальний знос їх окремих елементів.

Фізичний знос залежить від багатьох факторів, зокрема: особливостей технологічного процесу; якості обслуговування основних засобів; кваліфікації робітників та їх ставлення до основних засобів у процесі використання, інтенсивності та умов їх використання. Розрізняють повний і частковий знос основних засобів.

Моральний знос – це знос основних засобів внаслідок створення нових, прогресивніших і економічно ефективних машин та устаткування. Поява досконаліших видів устаткування з підвищеною продуктивністю робить економічно доцільною заміну діючих основних засобів іще до їх фізичного зносу.

Несвоєчасна заміна морально застарілих основних виробничих засобів призводить до того, що собівартість підвищується, а якість знижується порівняно з продукцією, виготовленою на досконаліших машинах та устаткуванні.

Відтворення основних засобів – це процес їх безперервного відновлення. Відтворення буває просте та розширене.

Просте відтворення основних засобів – це їх відновлення в тому самому обсязі, у якому вони були зношені та вибули. Воно здійснюється шляхом заміни окремих зношених частин основних засобів шляхом ремонтів або придбання нових засобів на заміну зношених. Головним джерелом простого відтворення основних засобів в умовах переходу до ринкових відносин є амортизаційні відрахування.

Розширене відтворення – це таке відтворення, яке передбачає розширення діючих основних засобів за рахунок збільшення їх кількості та поліпшення або придбання продуктивніших та економічних основних засобів.

Розширене відтворення може здійснюватися у вигляді нового будівництва, технічного переозброєння, реконструкції або розширення діючих підприємств, модернізації обладнання або його придбання тощо. Основним джерелом розширеного відтворення основних засобів в умовах переходу до ринкових відносин та самофінансування підприємств є прибуток.

До нового будівництва належить будівництво комплексу об'єктів основного, підсобного й обслуговуючого призначення новостворюваних підприємств, будівель, споруд, а також філій і окремих виробництв, які після введення в експлуатацію перебуватимуть на самостійному балансі, що здійснюється на нових площах з метою створення нової виробничої потужності. До розширення діючих підприємств належить будівництво додаткових виробництв на діючому підприємстві, а також будівництво нових і розширення діючих окремих цехів і об'єктів основного, підсобного й обслуговуючого призначення на території діючих підприємств або на площах, що до них прилягають, з метою створення додаткових або нових виробничих потужностей.

До реконструкції діючих підприємств належить переобладнання діючих цехів і об'єктів основного, підсобного й обслуговуючого призначення, як правило, без розширення діючих будівель і споруд основного призначення.

До технічного переозброєння діючих підприємств належить комплекс заходів щодо підвищення техніко-економічного рівня окремих виробництв, цехів і дільниць на основі впровадження передової техніки і технології, механізації й автоматизації виробництва, модернізації і заміни застарілого та фізично зношеного устаткування на нове, продуктивніше, а також щодо вдосконалення загальнозаводського господарства і допоміжних служб.

Технічне переозброєння діючих підприємств здійснюється, як правило, без розширення виробничих площ за проєктами і кошторисами на окремі

					БЕП 31.03.001. КРБ	<i>Лист</i>
<i>Змн.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		25

об'єкти або види робіт, що розробляються на основі техніко-економічного обґрунтування.

Ступінь оновлення основних засобів вимірюється відношенням суми основних засобів, що надійшли за аналізований період до їх кількості на кінець року.

1.2. Система управління основними засобами на підприємстві

Для виявлення специфіки роботи підприємства, мінімізації його витрат, втрат та ризиків, максимізації доходів, розробки заходів щодо підвищення ефективності діяльності та у зв'язку з мінливими чинниками зовнішнього та внутрішнього середовища компанії керівники підприємства повинні досліджувати та своєчасно удосконалювати систему управління господарськими процесами підприємства, зокрема управління його ресурсами, при цьому застосовуючи в управлінні системний підхід та системний аналіз.

Дослідження управління будь-якою системою вимагає визначення її компонентів і взаємозв'язків, встановлення відмінностей між управлінням функціонуванням системи в заданих умовах й управлінням розвитком системи.

Система управління основними засобами на підприємстві представлена у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Система управління основними засобами на підприємстві

Розділ аналізу	Основні напрямки аналізу
1	2
Аналіз руху основних засобів	Оцінка виконання планів оновлення, введення і вибуття основних засобів та виробничих потужностей в цілому по підприємству. Аналіз відповідності темпів і характеру оновлення основних засобів вимогам виробництва

через диференціацію та взаємодію основних принципів, завдань і етапів на рівні стратегічного та тактичного управління.

Головною метою стратегічного управління відтворення основних засобів є забезпечення складу основних засобів за якісними та вартісними параметрами з урахуванням оптимізації витрат на досягнення поставлених цілей. Тактичне управління відтворенням основних засобів повинно спрямовуватись на розробку комплексу заходів, спрямованих на ефективне їх використання, що першочергово визначається їх оптимальним розподілом для виконання виробничого завдання.

В цілому основними завданнями управління відтворенням основних засобів є: формування мети та цілей відтворення основних засобів, обґрунтування інвестиційних рішень на основі існуючих альтернатив формування складу основних засобів з урахуванням обмеженості фінансування даних проєктів. На всіх етапах процесу управління ресурсним потенціалом виникає необхідність у його оцінці, вірогідності й адекватності якої підвищує рівень обґрунтованості прийнятих управлінських рішень.

Крім того, на управління відтворенням основних засобів впливають чимало чинників, як внутрішнього, так і зовнішнього характеру, проте, головними є все ж таки особливості умов виробництва, специфіка господарської діяльності, кінцевий продукт, що безпосередньо впливають на тривалість процесів відтворення, їх інтенсивність, а отже і на ефективність управління відтворенням основних засобів в цілому.

Однією з важливих складових ефективності виробничої діяльності є ступінь досконалості використання основних засобів. Тому вдосконалення управління основними засобами, що безпосередньо впливає на підвищення ефективності використання основних засобів, є сьогодні важливою проблемою практично для всіх підприємств нашої держави.

Успішність управління основними засобами підприємства також можна розглядати з позиції ефективності їх використання в господарському обороті.

Через те, що основні засоби використовуються тривалий час, вони поступово втрачають свою вартість за рахунок фізичного зносу, а перенесення вартості основних засобів на продукцію, що виготовляється, виконувані роботи, надавані послуги відбувається за рахунок нарахування амортизації. Тобто, управління основними засобами переважно зводиться до того, щоб забезпечити своєчасне підвищення ефективності їх використання.

Стратегічною метою управління основними засобами підприємства є забезпечення максимально ефективного використання при мінімальних витратах на їх утримання та обслуговування.

Для нормального функціонування підприємства, необхідна наявність устаткування, транспорту, будівель і ін. Основні засоби складаються: з будинків, споруджень, машин, устаткування й інших засобів праці, що беруть участь у процесі виробництва, вони є самою головною основою діяльності підприємства. Ефективність використання основних фондів багато в чому визначається наявністю удосконаленої системи управління, оскільки в ринкових умовах управління використання основних фондів має забезпечуватися з урахуванням як внутрішніх, так і зовнішніх факторів впливу на відтворювальні процеси на підприємствах.

Метою і завданнями управління основними засобами підприємства є забезпечення максимально ефективного використання при мінімальних витратах на їх утримання та обслуговування (рис. 1.3).

Управління основними засобами зводиться до того, щоб забезпечити своєчасне відновлення і підвищення ефективності їх використання. При цьому необхідно враховувати, що основні засоби піддаються не тільки фізичному зносу, а й моральному зносу. Моральний знос насамперед стосується активної частини основних засобів і меншою мірою пасивної частини. Це дає змогу в процесі управління зосереджувати увагу на таких видах основних фондів, як машини, зокрема силові і робочі, устаткування, транспортні засоби, інструменти, прилади, комп'ютерна техніка та інше.

Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата

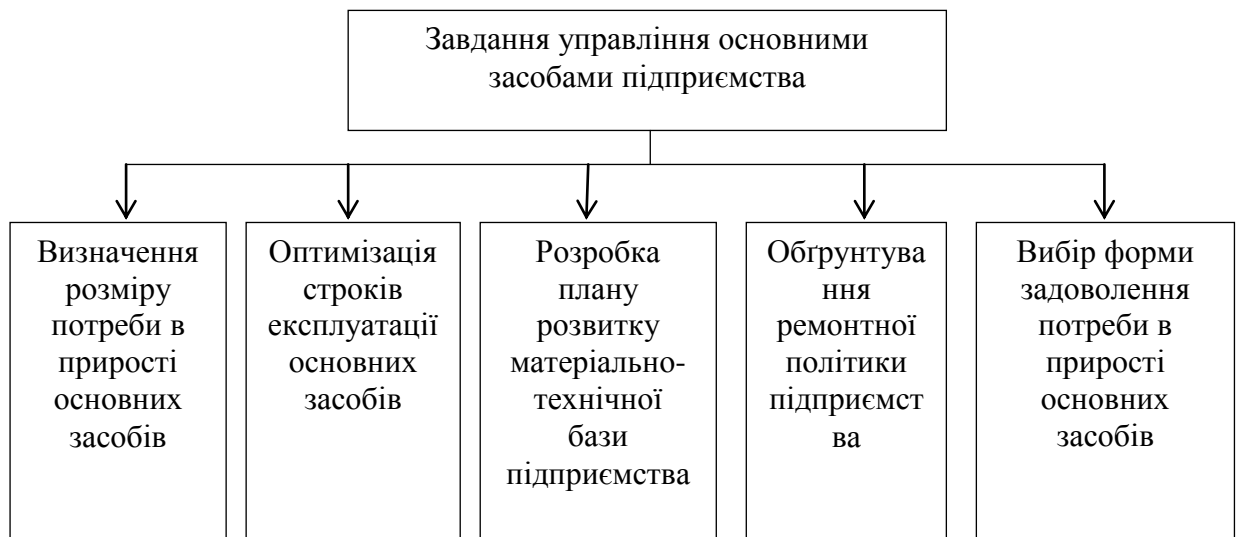


Рис. 1.3. Завдання управління основними засобами підприємства

1.3. Основні шляхи підвищення ефективності використання основних виробничих засобів підприємства

Для вирішення проблеми управління основними виробничими засобами підприємств та отримання відчутних результатів у діяльності підприємства повинні бути розроблені конкретні засади, спрямовані на поліпшення використання основних засобів, практичне застосування яких дасть змогу використовувати наявні на підприємствах резерви підвищення їх ефективності.

Підвищення ефективності використання основних засобів є важливим чинником зростання ефективності діяльності промислового підприємства, що представлено на рисунку 1.4.

Основні шляхи підвищення ефективності використання основних засобів на підприємстві представлені на рисунку 1.5.

Важливим напрямком підвищення ефективності використання основних засобів є зменшення кількості недіючого устаткування та швидке залучення у виробництво нового обладнання.

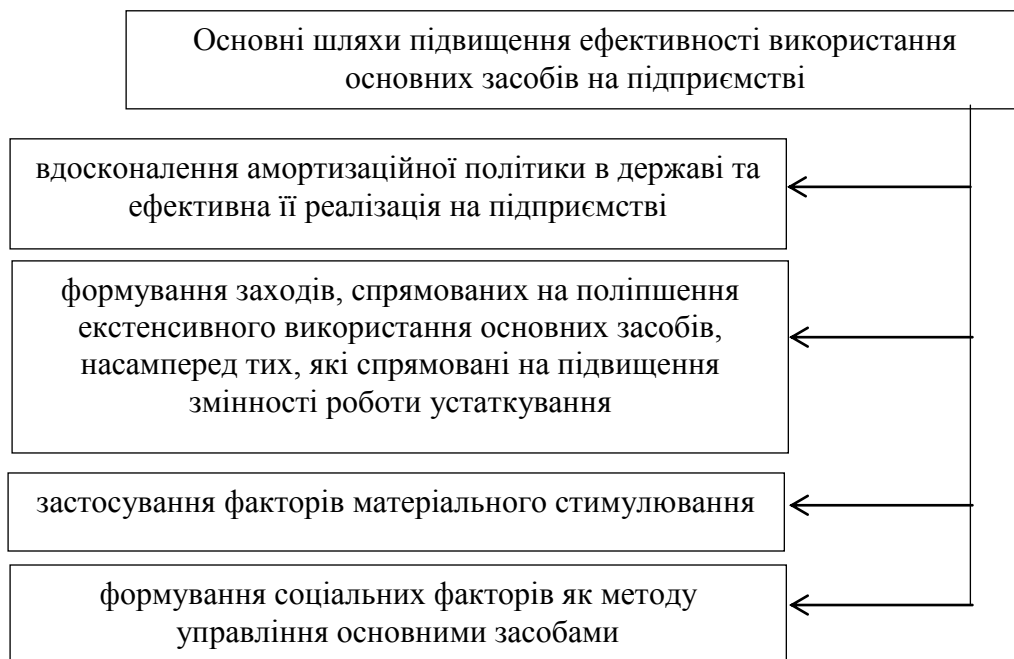


Рис. 1.5. Основні шляхи підвищення ефективності використання основних засобів на підприємстві

Внаслідок несприятливого стану парку устаткування є неможливим зростання економічних і соціальних показників розвитку країни, зниження технологічних та екологічних ризиків, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції, спостерігається збільшення енергоємності і матеріаломісткості виробництва, заглиблення соціальних проблем.

Основними шляхами поліпшення використання основних засобів підприємств є:

1. Зменшення кількості недіючого устаткування, виведення з експлуатації зайвого і непродуктивного обладнання, швидке залучення у виробництво невстановленого устаткування. Це впливає на суми нарахованої амортизації, обсяги випуску продукції, що, в свою чергу, позначається на витратах її виробництва.

2. Поліпшення експлуатації машин і обладнання в часі (екстенсивне завантаження), яка досягається підвищенням коефіцієнта змінності роботи обладнання.

Цей чинник має важливе значення для галузей з перервним режимом роботи. Більш повне завантаження обладнання можливе за умови скорочення простоїв (як планових, так і позапланових), чого можна досягти вдосконаленням організації виробництва і праці, матеріально-технічного забезпечення.

3. Підвищення змінності не вимагає додаткових вкладень в основні засоби, а забезпечується використанням внутрішніх організаційних резервів підприємства.

4. Підвищення якості ремонтного обслуговування основних засобів. У галузі організації самих ремонтних робіт слід дотримуватися принципів раціональної організації виробництва (паралельності, пропорційності, неперервності тощо), методів календарного і сітьового планування та моделювання на базі комп'ютеризації розв'язання практичних завдань. Також необхідно підвищити технічний рівень забезпеченості ремонтно-механічних підрозділів підприємства і якості виконання ними ремонтних робіт, посилення мотивації праці.

5. Удосконалення технологічної структури основних засобів з урахуванням тих чинників, які впливають на неї. Використання прогресивних напрямів відтворення основних засобів підприємств через їх реконструкцію, технічне переоснащення, модернізацію. Це супроводжується широким оновленням основних засобів і забезпечує структури інвестицій на користь збільшення затрат на машини, обладнання.

6. Швидке оновлення проектних потужностей, введення в дію нових технологічних ліній, агрегатів, устаткування. Щорічні втрати через надмірне зволікання термінів освоєння проектних потужностей складають мільйони гривень. За останні роки спостерігається тенденція до їх скорочення, що пов'язано зі зміною організаційно-правових форм ведення підприємницької діяльності, приватизацією виробничих об'єктів та ін.

Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата

Висновки до розділу 1

Основні засоби – це засоби праці, які мають вартість, функціонують у виробничому процесі тривалий час, не змінюючи при цьому своїх форм і розмірів, а свою вартість переносять на вартість готової продукції поступово, шляхом амортизаційних відрахувань.

Успішне функціонування основних засобів та виробничих потужностей залежить від того, як саме реалізуються екстенсивні та інтенсивні фактори кращого їх використання.

Екстенсивне поліпшення використання основних засобів і виробничих потужностей означає: по-перше, збільшення часу функціонування основного устаткування і, по-друге, підвищення частки діючого устаткування в складі всього устаткування, наявного на підприємстві.

Підвищення ефективності використання основних виробничих засобів на підприємствах є важливою проблемою в нашій державі, на цьому етапі розвитку економіки, і є результатом досконалого управління ними. Управління основними виробничими засобами підприємства є доволі складною системою.

Проблема полягає в тому, що основні засоби, і насамперед основні виробничі засоби, формуються при створенні підприємства і служать тривалий час. Як показує практика, такі виробничі засоби, як будівлі, освітні споруди, передавальні пристрої, багаторічні насадження служать від 20 до 50 і більше років. Машина й устаткування, транспортні засоби, робоча і продуктивна худоба функціонують від 5 до 10–15 років.

Успішність управління основними виробничими засобами підприємства можна розглядати з позиції ефективності їх використання в господарському обороті. Через те, що основні виробничі засоби експлуатуються тривалий час, вони поступово втрачають свою вартість за рахунок фізичного зносу, а перенесення вартості основних виробничих

засобів на продукцію, що виготовляється, роботи, які виконуються, надавані послуги відбувається за рахунок нарахування амортизації. Тут слід звернути увагу на цільове використання амортизаційних потоків, які формуються в результаті виробничої діяльності.

Проблемі підвищення відтворення та ефективності використання основних виробничих засобів та виробничих потужностей підприємств належить центральне місце в ринковому механізмі господарювання. Пріоритетне значення серед таких заходів повинно бути відведено своєчасній заміні і мобілізації морально застарілого устаткування, організації прискореного введення в експлуатацію придбаної нової техніки; удосконаленню організації матеріально-технічного забезпечення підприємств та технічного обслуговування сучасних систем машин; запровадження прогресивних форм організації виробництва і праці; залучення інвестиційних ресурсів вітчизняних і зарубіжних інвесторів.

					БЕП 31.03.001. КРБ	<i>Лист</i>
<i>Змн.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		35

РОЗДІЛ 2
ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА СТАН
ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ТОВ «БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКА ПАЛЯНИЦЯ»

2.1. Характеристика та аналіз стану зовнішнього середовища

Хлібопекарська галузь грає значну соціальну і стратегічну роль у житті суспільства. У сумарному обсязі продукції всієї харчової промисловості України вона займає одне із провідних місць, а частка хлібопродуктів у раціоні населення країни складає 15 %, тобто є основним продуктом харчування.

Кожний рік в Україні вироблялося близько 1,8 млн. тонн хліба та хлібобулочних виробів, понад 70 % від загального обсягу виробляють великі підприємства, 30 % – приватні пекарні, мережа торгівлі, великі супермаркети та інші.

Відповідно до даних Державної служби статистики України [11], обсяги виробництва хліба та виробів хлібобулочних нетривалого зберігання знижуються (рис. 2.1), так як впадає споживання хліба.

Середня рентабельність хлібопекарського виробництва становить близько 3,1%.

Кілька років поспіль збираються рекордні врожаї зернових – понад 60 млн. тонн щорічно. Україна входить до трійки лідерів у світі з експорту зернових культур, але внутрішній ринок країни не є стабільним і при високих урожаєх пшениці ціни на неї зростають. Це призводить до зростання цін на продукцію з зерна, зокрема, на борошно.

Статистичні данні кажуть про те, що виробництво пшениці відносно стабільне й перевищує потребу внутрішнього ринку, то виробництво жита, як однієї із затребуваних культур в хлібопекарській галузі, постійно знижується, що як і якість пшениці, створює проблеми для стабільної роботи хлібопекарських підприємств.

					БЕП 31.03.002. КРБ	<i>Лист</i>
<i>Змн.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		36

Це дуже тривожна тенденція, так як споживання хліба прямо залежить від національних традицій споживання, чисельності населення, його демографічного складу, а також враховує міграційні процеси, соціальний стан суспільства, але показники останніх років вказують на зростання тінізації економіки, в тому числі й у виробництві хліба.

Обсяг виробленої промислової продукції за видами діяльності представлено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Обсяг виробленої промислової продукції за видами діяльності, млн. грн.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів	24795,5	27307,0	30698,6	33733,7	37543,9	36317,4
Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання	13176,8	14917,2	17098,5	18840,5	20898,1	19970,3
Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання	10921,5	11692,9	12939,8	14096,4	15363,1	15436,7
Виробництво макаронних виробів та подібних борошняних виробів	697,2	696,9	660,3	796,8	1282,7	910,4

В останні роки населення країни скорочується та ще і їсть хліба все менше і менше, чому сприяє мода на низькокалорійне харчування, але вона не вносить в споживання хлібобулочних виробів таку велику шкоду, як зменшення кількості жителів країни. Крім цього, значний вплив на ринок робить існування тіньової складової, згідно з даних Всеукраїнської асоціації пекарів [2] кожен третій буханець хліба виробляється нелегально.

Згідно постанови КМУ від 14.04.2000р. №656 «Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення» [27] розрахункова норма споживання хліба складає 101 кг хліба на рік, то

щорічно на Україні споживається приблизно 3,5-4,0 млн. тонн хліба. Це підтверджується і даними щорічного балансу попиту та пропозицій зерна Міністерства аграрної політики і продовольства України.

Основними причинами, які призвели до скорочення обсягу виробництва хлібопекарських виробів, стали: зростання цін на хлібобулочні вироби, зниження доходів населення, скорочення чисельності населення і втрати частини виробничих потужностей в деяких областях.

Перманентне зростання цін на хлібобулочні вироби не сприяє споживчій активності на цьому ринку. В минулому році зростання вартості хліба вдвічі випередило офіційний рівень інфляції, тому в грошовому виразі обсяг ринку зріс.

Динаміка індексу споживчих цін на хліб в Україні в 2013 – 2020 роках представлено на рисунку 2.2.

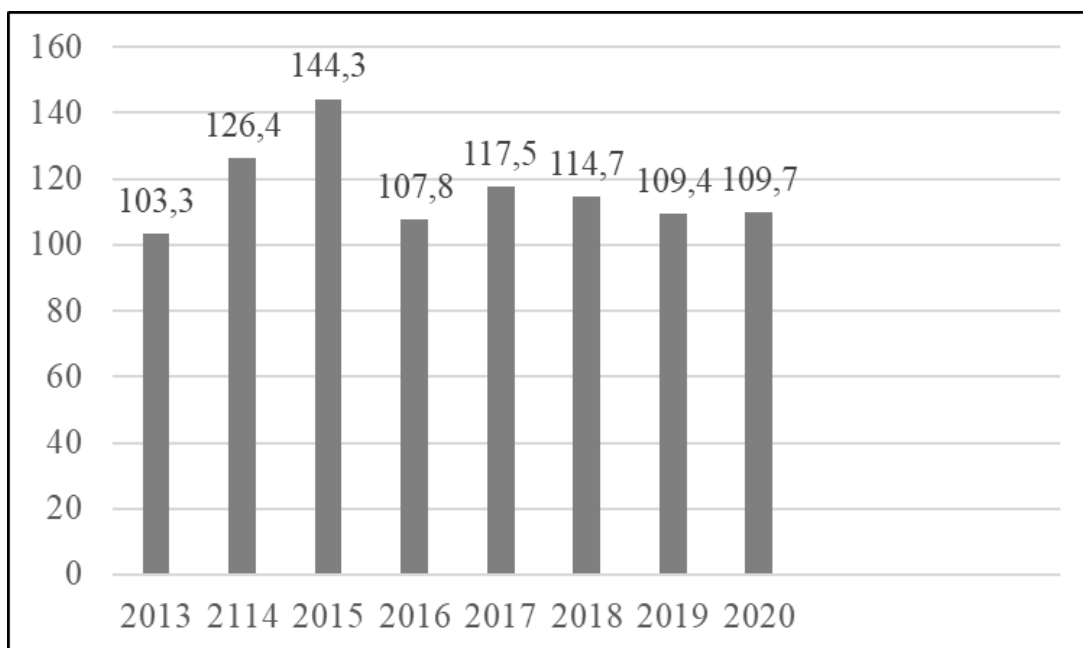


Рис. 2.2. Динаміка індексу споживчих цін на хліб в Україні в 2013 – 2020 рр., %.

Виробники кажуть про зростання відпускних цін на хлібобулочні вироби в результаті зростання вартості сировини і енергоресурсів. Все

більше українців купують борошно, цукор, яйця, масло і самостійно готують випічку в домашніх умовах, доповнюючи цим неврахований тіньовий сектор ринку.

Багатші споживачі, які проживають у великих містах, формують попит на нетрадиційні види хліба відповідно до рекомендацій дієтологів: білковий, бездріжджовий, з різними добавками. За новими смаками випічки українці і гості країни йдуть в кафе, кондитерські, міні-пекарні, що мають гнучкий асортимент відповідно до переваг клієнтів.

Всі запити українців в сфері хлібобулочних виробів в основному задовольняються вітчизняними виробниками. Імпорт настільки незначний, що його частка майже не помітна в загальному обсязі ринку. У той же час, експорт українських хлібобулочних виробів збільшується, і, хоч як це не дивно, головним покупцем українського хліба є США.

Частка вітчизняної та імпоротної продукції у структурі ринку хлібобулочних виробів в Україні (без урахування тіньового ринку) в натуральному вираженні представлено на рисунку 2.3 [2].

Аналіз ринку хлібобулочних виробів в Україні показує, що основна маса виробників все ще випускає традиційні соціальні сорти хліба, частка яких становить 80% від загального обсягу. Преміальні і функціональні види займають 5% і 3% відповідно. Розрахувати справжні розміри ринку заважає наявність значного тіньового сегменту. Поєднання низькорентабельного виробництва з конкурентними перевагами тіньовиків ускладнює діяльність офіційних учасників ринку і перешкоджає модернізації виробництва.

Сьогодні перспективними напрямками розвитку є виготовлення напівфабрикатів хліба і випічки для підприємств громадського харчування (фаст-фудів, кав'ярень, кафе та інших), а також пошук і освоєння нових експортних каналів.

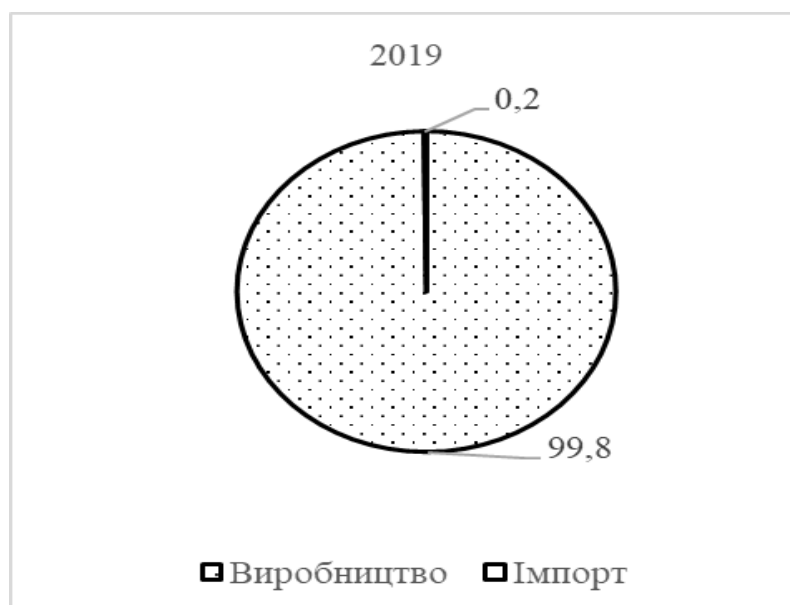
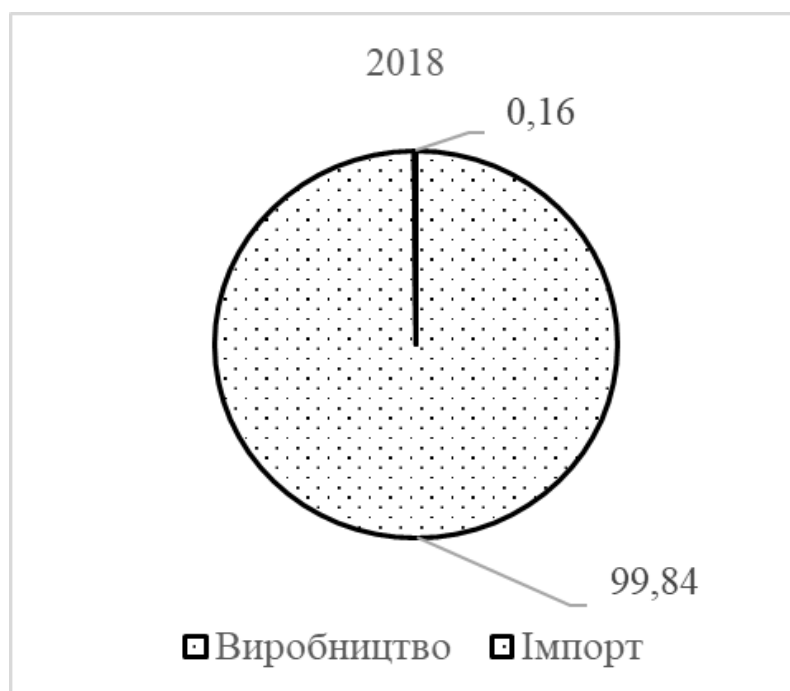


Рис. 2.3. Частка вітчизняної та імпортої продукції у структурі ринку хлібобулочних виробів в Україні (без урахування тіньового ринку) в натуральному виразі, %

В таблиці 2.2 представлено обсяг реалізованої промислової продукції за видами діяльності за межі країни.

Обсяг реалізованої промислової продукції за видами діяльності за межи країни, млн. грн.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів	915,7	2615,0	3080,5	4019,9	4208,2	5040,6
Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання	40,6	358,0	177	152,3	167,1	777,7
Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання	860,7	2233,8	2890,1	3850,6	3929,8	4236,7
Виробництво макаронних виробів та подібних борошняних виробів	14,4	23,2	13,4	17	111,3	26,2

З таблиці 2.2. видно, що обсяги реалізації за межи країни з кожним роком зростають.

Вітчизняний ринок хлібу відрізняється відсутністю вираженого лідера. Навіть найбільші представники галузі не займають більше ніж 10 % ринку, вони конкурують за покупців з невеликими пекарнями, кондитерськими цехами торгових мереж, приватними підприємцями. Дрібні виробники часто мають перевагу на ринку перед великими хлібозаводами, так як оподатковуються за спрощеною системою.

Структурно виробництво українських пекарів більш ніж на 70% складається з виробів, які узагальнено називаються хлібобулочними, ще майже 20% це вафлі і печиво, трохи більше 4% це здоба. Інші кондитерські вироби все разом заповнюють близько 5,5% ринку. Детальніша сегментація ринку представлено на рисунку 2.4 [11].

Якщо окремо розглянути сегмент хлібобулочної продукції, то вона на в основному заповнена хлібом із пшеничного борошна або з додаванням житнього, майже четверта частина зайнята різними булками, а нетрадиційні види хліба склали лише 2% обсягу випуску (рис. 2.5) [11].

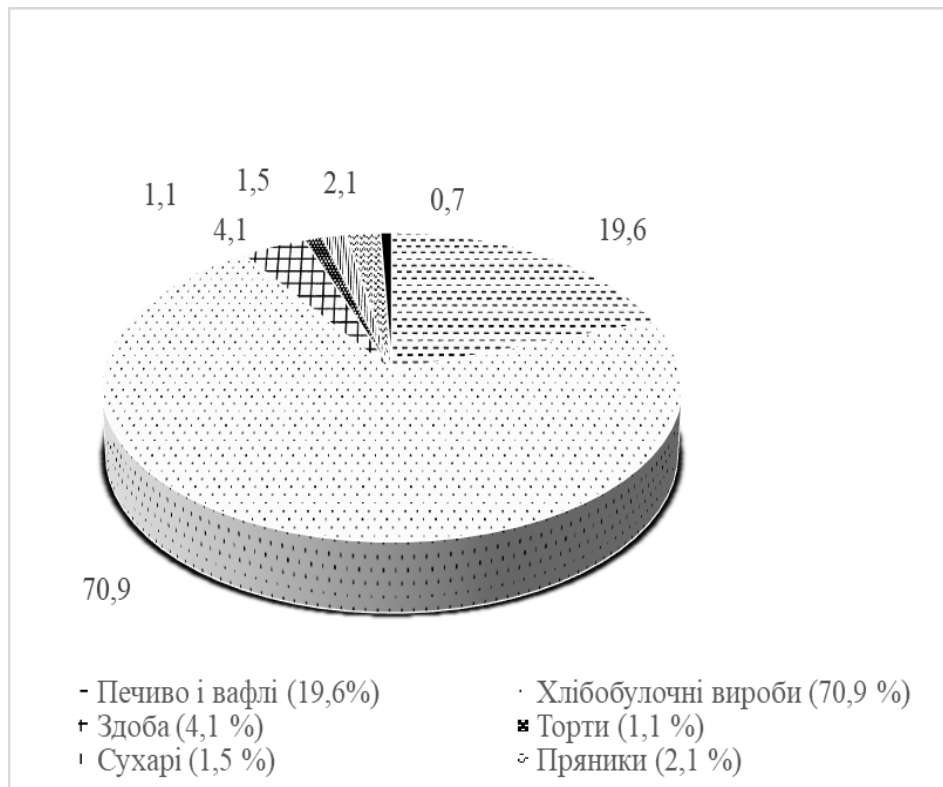


Рис. 2.4. Сегментація виробництва хлібобулочних виробів в натуральному вирізі у 2020 р., %

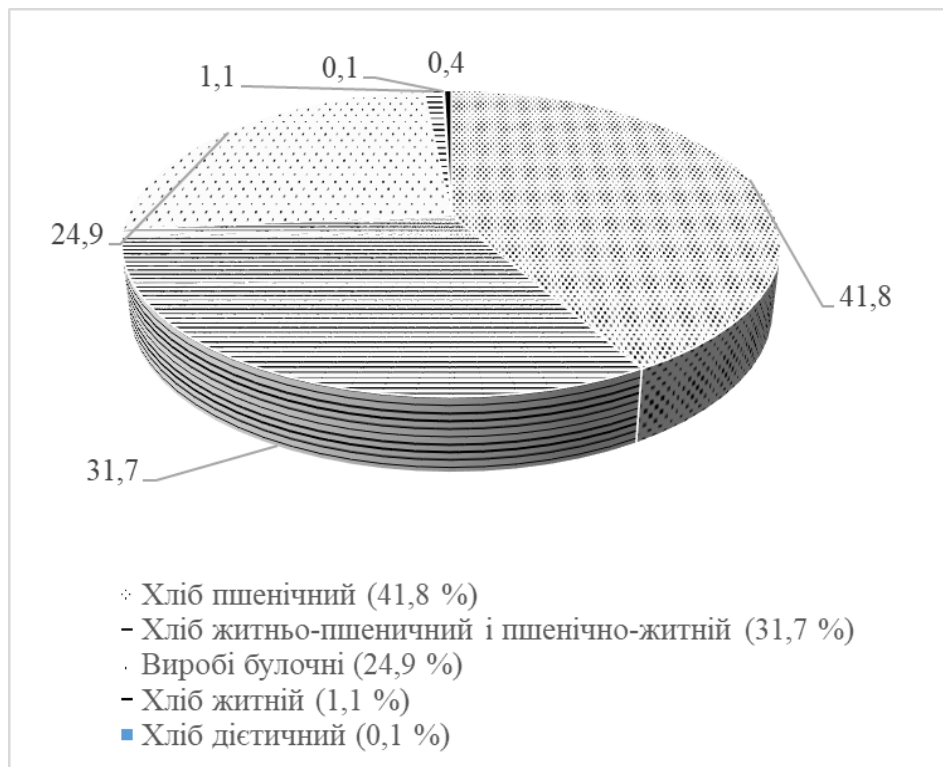


Рис. 2.5. Сегментація виробництва хліба за видами, в натуральному вирізі у 2020 році, %

Дослідження українського ринку хлібобулочних і борошняних кондитерських виробів призводить до висновку, що на ньому переважає продукція вітчизняного виробництва (рис. 2.6).

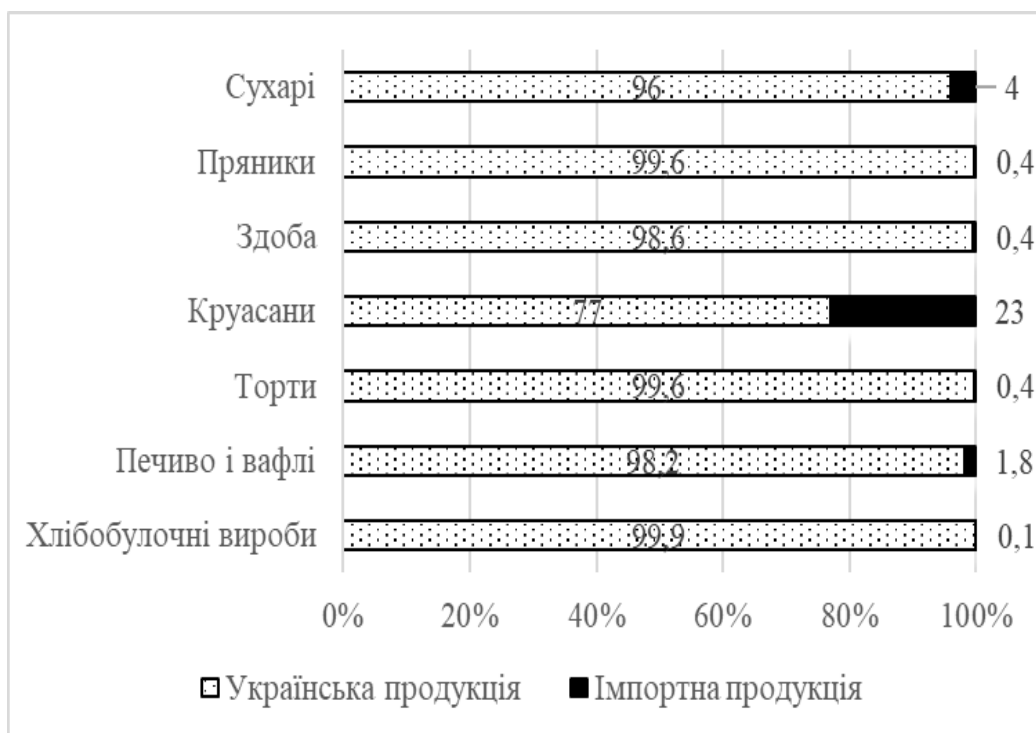


Рис. 2.6. Частка української та імпоротної продукції в ємності ринку хлібобулочної продукції у 2019 році, %

Імпорт незначний за всіма позиціями продукції, за винятком круасанів, тут світовий виробник Chipita зумів відвоювати майже 23% ринку для своєї торгової марки 7 days [2].

За офіційними даними [11], середнє споживання хліба на кожного жителя нашої країни впало з 9 кг в місяць в 2014 році до 8,3 кг в 2019-м. За підсумками 2020 року зафіксовано незначне збільшення (на 2%) споживання хліба і хлібобулочних продуктів (в цю групу включені і макарони).

За результатами проведеного аналізу ринку хлібобулочних і борошняних кондитерських виробів можна прогнозувати подальше зменшення споживання хліба. Але попит на кондитерську продукцію зростає. Активність виробників повинна переміститися в поки мало

заповнену нішу дієтичної хлібної продукції (білковий, бездріжджовий хліб), продукція з різними корисними добавками, оскільки набирає популярність рух за здорове харчування, що сприяє збільшенню потреби в таких продуктах. Частковий перехід на нішеві сорти хліба допоміг би виробникам компенсувати звуження традиційного ринку.

На ринку представлені наступні хлібобулочні вироби: пшеничний хліб, житньо-пшеничний, пшенично-ржаний, здобні вироби, булочні вироби, пироги, піріжки пончики, вироби сухі або тривалого зберігання.

Останнім часом українці більше стали цікавитися нетрадиційними сортами: бездріжджовий, хліб, замішаний за стародавніми рецептами, хліб з мінералами і т. п. Подібні сорти трохи дорожче, тому обсяги продажів менше, хоча багато експертів схильні вважати, що частина нової продукції буде збільшуватися. По регіонах, найбільше хліба і хлібобулочних виробів проводиться в Дніпропетровській, Київській, Харківській і Запорізькій областях.

Збільшується частка хлібної продукції завдяки популярності здорового харчування: хліб дієтичний і лікувально-профілактичний, з доповненнями зернових сумішей, висівок, фруктози, меду, горіхів, з добавками з овочів і фруктів.

Зростання цін на комунальні послуги та сировину вплинуло на вартість хліба і хлібобулочних виробів та призвело до зменшення кількості хлібопекарських підприємств, або до їх переходу на тіньовий ринок.

Хліб і хлібобулочні вироби – особливий вид продуктів харчування, який займає чільне місце на столі українців. Вони мають до 40% від загальної калорійності харчового раціону населення. Завдяки такому співвідношенню, виробництво хлібобулочних виробів можна вважати одним із стратегічних галузей економіки держави.

На сьогоднішній день ринок хлібобулочних виробів представлений асортиментом продукції різних пекарень. Близько 60 % вітчизняного

промислового виробництва хліба та хлібобулочних виробів припадає на шість найбільших компаній: ПрАТ «Київхліб», ТОВ «Хлібний холдинг «Хлібні інвестиції», ПрАТ «Концерн «Хлібпром», ТОВ «Хлібокомбінат «Кулиничі», «HD-GROUP», холдинг «Золотий урожай» Lauffer Group. Близько 10% хлібних продуктів випускають міні-пекарні, а решту 30% національного виробництва хліба та хлібобулочних виробів забезпечують понад 100 хлібо заводів.

Україна вважається житницею не лише Європи, а й світу. Так було ще 10 років тому. Сьогоднішні посівні площі, відведені під жито становлять всього 144 тис. га і, відповідно, скорочення виробництва жита до 388 млн тонн (в два рази), в порівнянні з 2013 роком, говорить про те, що Україна втратила статус світової хлібної країни. Хоча, в даному випадку можна врахувати військово-політичні та кліматичні умови, значно вплинули на виробництво і посіви.

На тлі зменшення виробництва житнього борошна, збільшується попит на житній хліб, виробництво якого збільшується.

Основний покупець української сільськогосподарської продукції та хліба – Азія. І хоча основна продукція, яка поставляється в Азію – газовані води, пиво и кондитерські вироби, не останнє місце займає хліб і хлібобулочна продукція.

Завдяки скасуванню мит, свої ринки відкриває ЄС, хоча їх досить важко завоювати: високі стандарти якості і велика конкуренція вимагають значних вкладень, які є не у всіх хлібопекарень.

Відродження старовинних рецептів виробництва хліба та хлібобулочних виробів зумовлено зростанням популярності всього національного і споконвічно українського. Популярність здорового способу життя спровокувала появу нових сортів хліба, які в основному виробляються згідно ТУ підприємства, але є не менш затребуваними.

Звичка молоді їсти на ходу і різноманітні страви швидкого харчування

					БЕП 31.03.002. КРБ	<i>Лист</i>
<i>Змн.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		46

популяризують лаваш, як грузинський, так і вірменський. Досить популярним хлібним продуктом на столах у молодих людей і не тільки, став батон. Загалом спостерігається збільшення попиту на білий хліб, в порівнянні з житнім.

Основні найбільш популярні види хлібу у світі запропоновано на рисунку 2.7.



Рис. 2.7. Основні найбільш популярні світові види хлібу

Аналізуючи світовий ринок хлібобулочних виробів, експерти відзначають зростання кількості малих пекарень, який на сьогоднішній день складає 65%.

Кількість простого хліба і хлібобулочних виробів зменшується, але, тим не менш, зростає популярність на дорожчу та якісну хлібобулочну продукцію. Для збільшення прибутку і просування на ринку, хлібопекарським підприємствам варто збільшувати кількість видів і сортів хлібних виробів, модернізувати виробництво.

Всі фактори, що впливають на рівень споживання хліба, можна розділити на три категорії:

- які практично не впливають на споживання продукції;
- які підвищують рівень споживання;
- які знижують рівень споживання хліба.

Основні фактори, що впливають на попит: цінова політика; чисельність населення; міграція населення; доходи; рівень безробіття; раціональні норми споживання; виробництво борошна і ін.

Загалом, ринок хлібобулочних виробів необхідно розвивати за рахунок оптимізації виробництва відповідно до попиту, що дозволить встановити економічно обґрунтовані ціни на продукцію і, відповідно, має стимулювати аграріїв підвищувати врожайність хлібних культур для отримання стабільного прибутку, навіть за рахунок зменшення посівних земель.

Споживання хліба на одну особу за нормою складає 277 грам/добу, за статистичними даними у 2018 році воно склало 77 грам/добу.

А це в першу чергу питання якості та безпеки продукту №1, відсутність гарантії безперебійного забезпечення населення хлібом і як наслідок – загроза соціального спокою в суспільстві, та вже наприкінці – економічні втрати – недоотримання бюджетами всіх рівнів, зниження надходжень в пенсійний фонд.

Не дивлячись на те, що всі погоджуються з тим, що хліб – це продукт

№1, важливий соціально значимий продукт харчування, саме виробництво хліба сильно заполітизоване і зарегульоване, що на сьогодні неоправдане.

При доходах населення, значно перевищуючих доходи 90-х років, висока зарегульованість для галузі має серйозні негативні наслідки.

Фактично технічний розвиток хлібопекарської галузі призупинено. Передові технології, сучасну техніку, а отже і сучасний асортимент пропонують тільки окремі крупні компанії та холдинги. Масового переоснащення хлібопекарської промисловості, в силу адміністративного впливу не відбувається.

Можна виділити декілька компаній, які в конкурентній боротьбі оновлюють свій асортимент продукції. Це, в першу чергу, ХК «Хлібні інвестиції», ТМ «Кулиничі», концерн «Хлібпром» (м. Львів).

З'явилося досить багато висококонкурентної продукції, що швидко завойовує увагу покупців.

Серед такої продукції:

- хліб «Юрієвський», хліб «Житнє диво» – спільної розробки з фінською компанією «Лейпурин»,
- хліб заварний «З журавлиною» – Перший столичний хлібозавод ХК «Хлібні інвестиції»;
- хліб «Пушкарівський» і хліб «Тостовий висівковий європейський» – Київський обласний хлібопекарський комплекс ТМ «Кулиничі»;
- хліб «Пікантний» і хліб «Кукурудзяний» – ТОВ «Черкасихліб ЛТД» ТМ «Формула смаку»;
- хліб «Заварний з льоном» – ТМ «Рум'янець» (м. Рівне); хліб «Шведський» – ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат»;
- хліб «Хуторський» – ПАТ «Шосткинський хлібокомбінат».

Вартість хліба, який ми бачимо на полицях магазинів формується з: борошна – до половини від собівартості, газу та електроенергії – від 4% до 15% (в залежності від підприємства), заробітної плати працівникам (до 7%).

виконання важких робіт та робіт у несприятливих умовах; підвищенню зайнятості різних категорій населення і зниженню рівня безробіття; підвищенню матеріального добробуту працівників; активній їх участі в управлінні виробництвом, посиленню зв'язку науки з виробництвом.

Інноваційна активність підприємств хлібопекарської галузі не є гарною. Нові технологічні процеси за фактом впроваджені на підприємствах восьми областей, за прогнозом – 10. Виробництво інноваційних видів продукції освоєне на підприємствах семи областей. Водночас нові види машин та устаткування придбали підприємства практично всіх областей.

Вартість придбаних нових видів машин та устаткування зменшилася майже на 50 %.

У цілому результати обстежень виявили недостатню інноваційну активність хлібопекарських підприємств. Однак слід зазначити, що на результати вплинув і неповний обсяг інформації з цього питання.

Частка експорту в країни Європи зростає з 3,7% до 5%. Значна частка імпорту припадає на європейські країни: Голландію – 7,5%, Німеччини – 5,8%, Польщу – 5,8%, Чехії – 4,8%, Італії – 3,9%.

В результаті проведених досліджень можна перелічити основні перспективні напрями, які сприятимуть інтенсифікації хлібопекарського виробництва:

- технологічне переозброєння підприємств передбачає заміну устаткування та автоматизацію технологій.
- інноваційні проєкти мають стосуватися випуску нової продукції та сприяти зниженню матеріало- і енергомісткості виробництва.
- ефективне використання трудового потенціалу насамперед полягає у підвищенні продуктивності праці, яке в свою чергу забезпечується використанням мотиваційних програм для працівників, координацією управлінських процесів, удосконаленням методів праці та управління
- безпосередній вплив на результативність діяльності підприємств

справляє належний розвиток виробничої інфраструктури (комунікацій, спеціалізованих інших формаційних систем, транспорту, торгівлі тощо).

– реалізація ефективної фінансової політики хлібопекарської галузі дозволить підвищити ефективність використання основних засобів та обігових активів, власних та залучених інвестиційних коштів; скоротити виробничі витрати.

– соціальна значущість хліба є рушійним мотивом держави в проведенні особливої політики на хлібному ринку України, яка виявляється у досить жорсткому регулюванні цін на хліб.

Данні експертів Економічного дискусійного клубу [18] свідчать, що виробництво хліба в Україні скоротилося в два рази, в порівнянні з показниками 2000 року. Основними причинами цього є:

– зменшення чисельності населення країни через втрату частини територій, міграційних процесів і природних втрат;

– наявність значного тіньового сегмента ринку (близько 60 %), що не потрапляє в статистику;

– криза в економіці через здешевлення гривні;

– багато супермаркетів в Україні спеціалізуються на випуску власної хлібопекарської продукції, але це виробництво не фіксується;

– зростання виробництва в домашніх умовах;

– монополізація ринку в деяких регіонах;

– підвищення собівартості випічки через підвищення цін на енергоресурси і інгредієнти;

– низька якість сировини;

– держрегулювання вартості хліба було скасовано в 2017 році. І все ж підвищення цін на продукцію пекарів протягом трьох років нижче загального індексу інфляції;

– податковий тиск на малий бізнес;

– знос виробничого обладнання та ін.

					БЕП 31.03.002. КРБ	<i>Лист</i>
<i>Змн.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		52

2.2. Характеристика та аналіз стану внутрішнього середовища ТОВ «Білгород-Дністровська паляниця»

ТОВ «Білгород-Дністровська паляниця» – найбільший виробник хлібобулочних і кондитерських виробів в Білгород-Дністровському районі Одеської області. Розташоване практично в курортній зоні підприємство є основним постачальником хліба не тільки для місцевого населення, але й для діючих в регіоні здравниць, будинків відпочинку і дитячих таборів.

Підприємство було створено в 1966 році. Сьогодні – це сучасне модернізоване підприємство з випуску широкого асортименту хлібобулочних та кондитерських виробів. Одним з важливих кроків у розвитку підприємства стала реалізація інвестиційної програми з модернізації енергетичної системи та газифікації в 2007-2011 роках. В рамках цього проекту було газифіковано підприємство, проведена реконструкція і модернізація енергетичної системи, встановлена нова автоматизована лінія з виробництва хліба із застосуванням енергозберігаючих технологій. Фінансування цього проекту здійснювала Державна інноваційна фінансово-кредитна установа.

Завдяки реалізації інвестиційної програми підприємство не тільки змогло зберегти робочі місця (близько 300 співробітників), але і збільшити обсяг виробництва до 22-23 т на добу, розширити асортимент новими видами виробів, значно поліпшити якість продукції. Сьогодні в асортименті підприємства більше 120 найменувань хліба, булочок, здоби, тортів, тістечок, печива, кексів, сушок і т. п. Всі вироби випускаються під ТМ «Булкін». Поліпшення якості продукції дозволило підприємству розширити географію реалізації не тільки в районі, а й всієї Одеської області.

ТОВ «Білгород-Дністровська паляниця» є одним з потужних виробників хліба й хлібобулочних виробів в Одеській області. Сьогодні підприємство випускає більше ніж 80 видів виробів, які постачає у Білгород-Дністровський, Одесу, Ізмаїл, Кілію та інші населені пункти області.

					<i>БЕП 31.03.002. КРБ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змн.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		53

З таблиці 2.3 можна побачити, що у звітному році обсяг продукції у натуральному виразі збільшився на 250 тонн (4,1%), що є позитивним в діяльності підприємства. В свою чергу обсяг продукції у діючих цінах зріс на 41065 тис. грн. (12,82 %), а у порівняних зріс на 13125 тис. грн. (4,1%).

Виробнича потужність підприємства характеризує максимально можливий рівень випуску продукції відповідно до певної номенклатури, асортименту, якості за умови найбільш повного використання устаткування й виробничих площ, застосування прогресивної технології й організації виробництва. Коефіцієнт використання виробничої потужності розраховують як відношення випуску продукції до середньорічної виробничої потужності.

Аналіз використання виробничої потужності представимо у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Використання виробничої потужності підприємства

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення
1. Середньорічна виробнича потужність, тис. тонн	8200	8250	50
2. Фактично вироблено продукції, тис. тонн	6100	6350	250
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частки	0,74	0,77	0,03

У звітному році, порівняно з попереднім середньорічна виробнича потужність зросла на 50 тис. тонн та використання виробничої потужності у звітному році зросло на 3 % у зв'язку з зростанням фактично виробленої продукції на 250 тис. тонн, що є позитивним у діяльності підприємства.

Структура випуску продукції представлена у таблиці 2.5.

У попередньому році найбільшу частку продукції займають виробі хлібобулочні – 52,62%. Частка тортів, тістечок, виробів здобних складає 12,3 %, частка хлібців, сухарів 18,36 % та частка пряників і вафель 16,72 %.

У звітному році частка виробів хлібобулочних зросла на 1,71 % та склала 54,33 %, частка тортів, тістечок зросла на 3,77 % та склала 116,06 %,

частка хлібців, сухарів знизилась на 2,14 % та склала 16,22 %. Частка пряників і вафель займає 13,39 %, тобто впала на 3,34 %.

Таблиця 2.5

Структура випуску продукції

Найменування продукції	Фактично вироблено продукції, тонн		Структура, %		Відхилення	
	Попередній рік	Звітний рік	Попередній рік	Звітний рік	тонн	структури
1. Вироби хлібобулочні	3210	3450	52,62	54,33	240	1,71
2. Торти тістечка, вироби здобні	750	1020	12,30	16,06	270	3,77
3. Хлібці, сухарі	1120	1030	18,36	16,22	-90	-2,14
4. Пряники і вафлі	1020	850	16,72	13,39	-170	-3,34
Всього	6100	6350	100	100	250	-

Аналіз впливу структурних змін представимо у табл. 2.6.

В результаті зміни структури продукції у звітному році, підприємство понесло витрати у сумі 3873 тис. грн., це відбулось за рахунок росту частки виробі хлібобулочних на 1,71 % та за рахунок зниження частки хлібців на 2,14 % і частки тортів, тістечок на 3,77 %.

Таблиця 2.6

Вплив структурних змін на відхилення обсягу продукції

Найменування	Фактично вироблено, тонн		Структура, %		Оптова ціна тонни, тис. грн.	Звітний за структурою попереднього	Відхилення	
	Попередній рік	Звітний рік	Попередній рік	Звітний рік			тонн	тис. грн
1. Вироби хлібобулочні	3210	3450	52,62	54,33	75	3342	-108	-8133,2
2. Торти тістечка, вироби здобні	750	1020	12,30	16,06	90	781	-239	-21534
3. Хлібці, сухарі	1120	1030	18,36	16,22	62	1166	136	8425,9
4. Пряники і вафлі	1020	850	16,72	13,39	82	1062	212	17367,9
Всього	6100	6350	100	100	-	6350	-	-3873

Реалізація продукції – важливий кінцевий етап кругообігу коштів підприємства, данні на підприємстві представлено у таблиці 2.7.

Співвідношення обсягу реалізованої та виробленої продукції

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс	%
1. Обсяг виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства (без ПДВ й акцизного податку), тис. грн.	320250	361315	41065	12,82
2. Обсяг реалізованої продукції в діючих цінах (без ПДВ й акцизного податку), тис. грн.	330190	333089	2899	0,88
3. Відхилення обсягу реалізації від обсягу виробництва, тис. грн.	9940	-28226	-38166	-

Обсяг виробленої продукції у звітному році зріс на 41065 тис. грн. (на 12,82 %), а обсяг реалізованої продукції зріс на 2899 тис. грн. (0,88 %). На підприємстві з'явилися залишки готової продукції, що є негативним у діяльності підприємства, та реалізація нижче ніж виробництво, тобто продукція недореалізується.

Аналіз структури основних засобів представимо у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Зміна наявності основних засобів й їх динаміки

Основні засоби	Наявність на початок року	Надійшло у звітному році		Вибуло у звітному році		Наявність на кінець року	відхилення	
		Усього	У т.ч. введено в дію нових ОЗ	Усього	у т.ч. ліквідовано		абс	%
Попередній рік								
Усього ОЗ	46520	6800	6800	2000	-	51320	4800	10,32
ОЗ основного виду діяльності	46520	6800	6800	2000	-	51320	4800	10,32
ОЗ інших галузей	-	-	-	-	-	-	-	-
Невиробничі ОЗ	-	-	-	-	-	-	-	-
Звітний рік								
Усього ОЗ	51320	2300	1500	2420	-	51200	-120	0,23
ОЗ основного виду діяльності	51320	2300	1500	2420	-	51200	-120	0,23
ОЗ інших галузей	-	-	-	-	-	-	-	-
Невиробничі ОЗ	-	-	-	-	-	-	-	-

коефіцієнту зношування відповідно на 0,01, свідчить про покращення технічного стану основних засобів.

Таблиця 2.10

Зміна технічного стану основних засобів

Показники	На кінець попереднього року	На кінець звітнього року	Відхилення
1. Первісна вартість ОЗ, тис. грн.	51320	51200	-120
2. Зношування, тис. грн.	6520	5890	-630
3. Залишкова вартість ОЗ, тис. грн.	44800	45310	510
4. Коефіцієнт придатності	0,87	0,88	0,01
5. Коефіцієнт зношування	0,13	0,12	-0,01

Аналіз показників ефективності використання основних засобів основного виду діяльності представимо у таблиці 2.11.

Таблиця 2.11

Показники ефективності використання основних засобів основного виду діяльності

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1. Обсяг виробленої промислової продукції в порівняних цінах (без ПДВ й акцизного податку), тис. грн.	320250	333375	13125
2. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн.	48920	51260	2340
3. Фондовіддача, грн./грн	6,55	6,5	-0,05
4. Фондоємність, грн./грн	0,153	0,154	0,001

З таблиці 2.11 бачимо, що обсяг продукції у порівняних цінах у звітному році зріс на 13125 тис. грн.

Середньорічна вартість основних засобів у звітному році зросла на 2340 тис. грн. У звітному році фондовіддача знизилась на 0,05, що свідчить про зниження ефективності основних засобів на підприємстві.

Для аналізу складу, структури і динаміки обігових активів складемо таблицю 2.12.

Для оцінки ефективності використання матеріальних ресурсів розраховують такі показники:

Матеріаловіддача – відношення обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства до суми матеріальних витрат.

Матеріалоємність – відношення суми матеріальних витрат до обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства.

Значення показників ефективності використання сировини й матеріалів представимо у таблиці 2.13.

Таблиця 2.13

Показники ефективності використання сировини й матеріалів

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення
1. Обсяг виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства (без ПДВ й акцизного податку), тис. грн	320250	361315	41065
2. Матеріальні витрати, тис. грн	234420	254686	20265,6
3. Матеріаловіддача, грн/грн	1,37	1,42	0,05
4. Матеріалоємність, грн/грн	0,73	0,70	-0,03

Зростання показника матеріаловіддачі та зниження матеріаломісткості у звітному році свідчить про покращення ефективності використання матеріальних ресурсів на підприємстві.

Обсяг виробництва продукції, перш за все, залежить від забезпеченості підприємства трудовими ресурсами і ефективності використання трудових ресурсів. Аналіз впливу трудових факторів на обсяг виробництва продукції представимо у таблиці 2.14.

Вплив зміни чисельності персоналу й середньої заробітної плати одного працівника на зміну фонду оплати праці представимо у таблиці 2.15.

Фонд оплати праці зріс на 2484 тис. грн. за рахунок збільшення персоналу на 7 людей та зростання заробітної плати на 6 тис. грн. у рік на кожного робітника.

Таблиця 2.14

Вплив трудових факторів на обсяг виробництва продукції

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення
1. Обсяг виробленої промислової продукції в порівняних цінах (без ПДВ й акцизного податку), тис. грн.	320250	333375	13125
2. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	295	302	7
3. Середньорічний виробіток одного працівника, тис. грн. /осіб	1085,59	1103,89	18,3

Таблиця 2.15

Вплив зміни чисельності персоналу й середньої заробітної плати одного працівника на зміну фонду оплати праці

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення
1. Фонд оплати праці штатних працівників (ФОП), тис. грн.	28320	30804	2484
2. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу (Ч _{СО}), осіб	295	302	7
3. Середньорічна заробітна плата одного працівника (ст.1/ст.2) (ЗП), тис. грн.	96	102	6

Аналіз витрат на виробництво за елементами представимо у таблиці 2.16. У звітному році величина витрат на виробництво зросла на 13960 тис. грн. У звітному році частка матеріальних витрат зросла 3 %, частка витрат на оплату праці зросла на 1 %, частка відрахувань на соціальні заходи знизилась на 0,5 %, частка амортизації знизилась на 2 % та частка інших операційних витрат знизилася на 1 %.

Показник витрат на 1 гривню продукції вказує на прямий зв'язок між собівартістю й прибутком. Витрати на 1 грн. розраховуються відношенням загальної суми витрат на виробництво продукції на обсяг виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства.

					БЕП 31.03.002. КРБ	Лист
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		63

Таблиця 2.16

Структура витрат на виробництво

Елементи витрат	Абсолютне значення, тис. грн		Структура, %		Відхилення	
	Попередній рік	Звітний рік	Попередній рік	Звітний рік	Абс.	Структури
1. Матеріальні витрати	234420	254686	75,00	78,0	20266	3,00
2. Витрати на оплату праці	28130	32652	9,00	10,0	4522	1,00
3. Відрахування на соціальні заходи	7814	6530	2,50	2,0	-1284	-0,50
4. Амортизація	21879	16326	7,00	5,0	-5553	-2,00
5. Інші операційні витрати	18754	16326	6,00	5,0	-2428	-1,00
Усього	312560	326520	100	100	13960	-

Аналіз зміни витрат на одну гривню продукції представимо у таблиці 2.17.

Таблиця 2.17

Оцінка витрат на одну гривню продукції

Показник	Попередній рік	Звітний рік	відхилення	
			абс	відн
1. Обсяг виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства (без ПДВ й акцизного податку), тис. грн.	320250	361315	41065	12,82
2. Витрати на виробництво продукції, тис. грн.	312560	326520	13960	4,47
3. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн./грн.	0,98	0,9	-0,08	-8,16

Аналіз рівня і динаміки фінансових результатів представимо у вигляді таблиці 2.18.

З таблиці 2.18 видно, що у попередньому році на підприємстві отримано прибуток у сумі 43476 тис. грн., у звітному – 54056 тис. грн., що позитивно характеризує діяльність підприємства.

Фінансовий результат від операційної діяльності у звітному році зріс на 22732 тис. грн. (на 29,4 %). На зростання суми результату вплинуло зростання чистого доходу на 6940 тис. грн. (на 2,3 %).

					БЕП 31.03.002. КРБ	Лист
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		64

Оцінка фінансових результатів підприємства

Найменування статей	Абсолютне значення		Відхилення	
	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне	Відносне
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	305620	312560	6940	2,3
Собівартість реалізованої продукції	295620	296980	1360	0,5
Валовий прибуток (збиток)	75860	95620	19760	26,0
Інші операційні доходи	12560	14562	2002	15,9
Інші операційні витрати	11200	10230	-970	-8,7
Фінансові результати від операційної діяльності (прибуток або збиток)	77220	99952	22732	29,4
Інші доходи	1250	1560	310	24,8
Інші витрати	8950	11200	2250	25,1
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування (прибуток або збиток)	53020	90312	37292	70,3
Податок на прибуток від звичайної діяльності	9544	16256	6712	70,3
Чистий прибуток (збиток)	43476	54056	10580	24,34

Фінансовий результат від звичайної діяльності у звітному році зріс на 37292 тис. грн. (на 70,3 %) та склав 90312 тис. грн. Величина податку на прибуток у звітному році зросла на 6712 тис. грн. (на 70,3 %).

Аналіз показників рентабельності представимо у таблиці 2.19.

Таблиця 2.19

Коефіцієнти рентабельності

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
Рентабельність капіталу, %	4,9	5,2	0,3
Рентабельність власного капіталу, %	6,2	7,9	1,7
Рентабельність продажу, %	14,2	17,3	3,1

Аналіз таблиці 2.19 показав, що на підприємстві у звітному році всі коефіцієнти рентабельності зростають, що є позитивним. Зростання рентабельності відбулось за рахунок росту суми прибутку у звітному році на 10580 тис. грн. (на 24,34 %).

Аналіз коефіцієнтів фінансової стабільності підприємства представимо у таблиці 2.20.

					БЕП 31.03.002. КРБ	Лист
						65
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Значення коефіцієнтів фінансової стабільності підприємства

Показник	На початок року	На кінець року	Абсолютне відхилення
Попередній рік			
Коефіцієнт фінансової автономії	0,27	0,4	0,13
Коефіцієнт фінансового ризику	2,01	2,0	-0,01
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,75	0,8	0,05
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	2	2,6	0,6
Звітний рік			
Коефіцієнт фінансової автономії	0,4	0,51	0,11
Коефіцієнт фінансового ризику	2,0	1,8	-0,2
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,8	1	0,2
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	2,6	2,9	0,3

З таблиці 2.20 бачимо, що на кінець попереднього року значення коефіцієнту автономії складає 0,4, що не є нормативним. Значення коефіцієнту фінансового ризику не входять до нормативу, але позитивним моментом являється зниження показника на кінець року. Коефіцієнт маневреності власного капіталу зріс на кінець року на 0,05, ця зміна є позитивною. Коефіцієнт структури на кінець року зріс на 0,6, це говорить, про послаблення залежності від зовнішніх інвесторів.

На кінець звітного року значення коефіцієнту автономії зросло на 0,11, та стало нормативним. Зниження коефіцієнту фінансового ризику являється позитивною зміною даного показника, але він не входить до нормативу. Коефіцієнт маневреності власного капіталу на кінець звітного року зріс на 0,2, що є позитивною зміною. Коефіцієнт структури на кінець звітного року також зріс.

Розрахунки, які було проведено у роботі з аналізу виробничо-господарської діяльності підприємства, дозволили зробити таблицю 2.21.

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності підприємства ТОВ «Білгород - Дністровська паляниця»

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			Абс.	Відн.
1	2	3	4	5
1. Середньорічна виробнича потужність, тонн	8200	8250	50	0,61
2. Фактично вироблено продукції, тонн	6100	6350	250	4,1
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частки	0,74	0,77	0,03	4,1
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ та акцизного податку):				
- у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн.	320250	361315	41065	12,82
- у порівнянних цінах, тис. грн.	320250	333375	13125	4,1
5. Обсяг реалізованої продукції в діючих цінах (без ПДВ та акцизного податку), тис. грн.	330190	333089	2899	0,88
6. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн.	48920	51260	2340	4,78
7. Фондовіддача, грн/грн	6,55	6,5	-0,05	-0,76
8. Середній залишок обігових активів, тис. грн.	148560	152360	3800	2,56
9. Коефіцієнт оборотності обігових активів, частки	2,22	2,19	-0,03	-1,64
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	295	302	7	2,37
11. Середньорічний виробіток одного працівника, тис. грн. /осіб	1085,59	1103,89	18,3	1,69
12. Середньорічна заробітна плата одного працівника, тис. грн.	96	102	6	6,25
13. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн., у тому числі:	312560	326520	13960	4,47
- матеріальні витрати	234420	254686	20266	8,64
- витрати на оплату праці	28130	32652	4522	16,07
- відрахування на соціальні заходи	7814	6530	-1284	-16,43
- амортизація	21879	16326	-5553	-25,38
- інші операційні витрати	18754	16326	-2428	-12,94
14. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн/грн	0,98	0,904	-0,076	-7,75
15. Матеріалоемність, грн/грн	0,73	0,705	-0,025	-3,4
16. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	305620	312560	6940	2,3
17. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	295620	296980	1360	0,5
18. Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	43476	54056	10580	24,34
19. Рентабельність капіталу, %	4,9	5,2	0,3	-
20. Рентабельність продажу, %	14,2	17,3	3,1	-

Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата

Середньорічна виробнича потужність за два роки зростає на 50 тис. тонн, та дорівнює 8250 тис. тонн. У попередньому році вироблено 6100 тонн продукції, що складає 74 %, а у звітному році вироблено 6350 тонн (77 %), тобто коефіцієнт використання виробничої збільшується, обсяг виробництва збільшився на 250 тонн. Зростання обсягу продукції у діючих цінах склало 41065 тис. грн., а у порівняних цінах 13125 тис. грн.

Всі основні засоби на підприємстві є основними засобами основного виду діяльності. Середньорічна їх вартість на попередній рік складала 48920 тис. грн., а у звітному році величина основних засобів складала 51260 тис. грн. Збільшення коефіцієнту придатності на кінець звітного року на 0,01, і зниження коефіцієнту зношування відповідно на 0,01, свідчить про покращення технічного стану основних засобів. У звітному році фондвіддача знизилась на 0,05, що свідчить про зниження ефективності використання основних засобів підприємства, тобто потрібні заходи щодо покращення їх стану.

У звітному році коефіцієнт оборотності обігових активів знизився на 0,03 оборотів, що свідчить про погіршення ефективності використання обігових активів.

У звітному році обсяг продукції виробленої у діючих цінах зріс на 41065 тис. грн., матеріальні витрати зросли на 20266 тис. грн. Коефіцієнт матеріаловіддачі збільшився на 0,05, а коефіцієнт матеріалоємності знизився на 0,03. Зростання показника матеріаловіддачі та зниження матеріаломісткості у звітному році свідчить про покращення ефективності використання матеріальних ресурсів на підприємстві.

У звітному році середньооблікова чисельність працівників зросла на 7 людей, що являється позитивним в діяльності підприємства.

Фонд оплати праці штатних працівників зріс на 2484 тис. грн. Середньорічний виробіток одного працівника збільшився на 18,3 тис. грн.

У звітному році величина витрат на виробництво зросла на 13960 тис. грн. Це зростання відбулось за рахунок росту матеріальних витрат на 20266

					БЕП 31.03.002. КРБ	<i>Лист</i>
<i>Змн.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		68

виробництва за рахунок зниження матеріало- та енергомісткості продукції; формування і використання новітніх технологій.

В дипломній роботі було проведено техніко-економічний аналіз господарської діяльності ТОВ «Білгород-Дністровська паляниця» який показав, що підприємство працює ефективно, має високий прибуток, розмір якого зростає, але деякі параметри виробництва треба вдосконалювати. У звітному році фондвіддача знизилась на 0,05, що свідчить про зниження ефективності використання основних засобів на підприємстві. На підприємстві необхідно замінювати старе обладнання, та впроваджувати нові основні засоби, більш модернізовані та менш енерговитратні.

					<i>БЕП 31.03.002. КРБ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змн.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		70

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАХОДУ З ВІДНОВЛЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Техніко-економічне обґрунтування доцільності впровадження заходу

У першому розділі роботи бакалавра було розглянуто, що для здійснення будь-якої господарської діяльності підприємствам необхідно сформувати матеріально-технічну базу, основу якої складають основні засоби, саме від ефективного їх використання та відтворення у подальшому залежатимуть результати діяльності підприємства.

За результатами техніко-економічного аналізу виробничо-господарської діяльності підприємства пропонуємо захід з відновлення його основних засобів та розрахуємо його ефективність.

В останні роки, все більше підприємств потребують у встановленні автоматизованих ліній виробництва. Ці механізми є машини безперервного режиму роботи у вигляді взаємопов'язаних верстатів. Автоматичні лінії виробляються в багатьох країнах світу, в тому числі і в Україні та поставляються за ціною від \$ 10000. Сучасні вітчизняні виробничі лінії багатьох заводів працюють на комплексно-автоматизованих цехах по виготовленню різної продукції, включаючи функції обробки, контролю і збірки.

Механізми управляються комп'ютером і дозволяють здійснювати обробку компонентів за динамічною технологією. Відповідно до вимоги оптимального завантаження верстатів частково змінюється порядок і шлях обробки компонент. Комп'ютер планує запуск і виробництво продукції, виконує планові, диспетчерські розрахунки і розраховує режими обробки відповідно до обраного алгоритму.

Застосування роботів в промисловому виробництві має ряд переваг, зокрема:

					БЕП 31.03.003. КРБ	<i>Лист</i>
<i>Змн.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		71

– підвищення продуктивності праці (оскільки відкривається можливість використання технологічного обладнання в три-чотири зміни і 365 днів на рік);

– зменшення витрат виробництва і підвищення конкурентоспроможності продукції і підприємства;

– раціональне використання обладнання і виробничих приміщень;

– поліпшення якості продукції, пов'язане з підвищенням точності виконання технологічних операцій;

– виключення впливу людського фактору на конвеєрних виробництвах, а також при проведенні монотонних робіт, що вимагають високої точності;

– виключення впливу на персонал шкідливих факторів, характерних для виробництв з підвищеною небезпекою;

– зниження терміну окупності інвестицій.

Передові технології все більше звільняють людину від виконання складної і рутинної роботи. Впровадження робототехніки на заводах здатне економити енергоресурси, знизити рівень забруднення навколишнього середовища, зменшити витрати на робочу силу і збільшити ефективність виробничого процесу. Використання роботизованих технологій надає підприємствам унікальну можливість здійснити еволюційний стрибок і відірватися від конкурентів. Адже окупність витрат на роботів вже доведена на практиці.

У цеху з тортовими виробами працювали чотири машини з виготовлення продукції, які на сьогоднішній день морально і фізично застаріли (зношеність їх складає 100 %), займають багато місця і є енергоємними, кількість обслуговуючого персоналу дорівнювала чотири людини. У цеху багато ручної праці, що є не доцільним і витратним.

Захід, який ми пропонуємо у роботі, передбачає впровадження нової автоматизованої лінії з виробництва тортів, яка за технічними параметрами є

					БЕП 31.03.003. КРБ	<i>Лист</i>
<i>Змн.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		72

Технічні рішення, заявлені в патенті і покладені в основу конструкцій відповідних установок, зробили можливим виробництво коржів з спіненого тесту в промислових масштабах.

Нормативно-довідкову інформацію за обладнанням, яке пропонуємо, представимо у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Нормативно-довідкова інформація для виконання розрахунків

Показники	Позначення	Значення
Норма амортизації обладнання, %	НАо	20
Норма витрат на ремонтні роботи по обладнанню, %	НРо	5,2
Норма витрат по утриманню та експлуатації виробничого обладнання, %	НСо	1,6
Річний фонд робочого часу, год.	Фг	3840
Вартість 1 кВт\год. електроенергії, грн.	Вр	1,94
Коефіцієнт використання інженерних ресурсів	Квр	0,8
Годинна ставка 1 робітника 3-го розряду, грн.	ТСч	46,16
Нормативи по ЕСВ	ЄСВ	22
Вартість брухту, грн\тонна	В бр	5000
Граничний період окупності залучених капітальних вкладень, років	Т	4

3.2. Розрахунок економічної ефективності впровадження заходу

Розрахуємо інвестиційні витрати у проект впровадження нової автоматизованої лінії виробництва тортів.

$$O_{KB} = C + T_p + M_n + D - L + P_p \quad (3.1)$$

де C – первісна вартість обладнання,

T_p – транспортні витрати (5 % від первісної вартості обладнання),

M_n – вартість монтажних робіт (10% від первісної вартості обладнання),

D – витрати по демонтажу старого обладнання (5% від первісної вартості старого обладнання),

L – ліквідаційна вартість від продажу демонтованого обладнання на металобрухт,

P_p – інші витрати (2% від вартості нового обладнання).

Розрахуємо витрати на заробітну плату (основну та додаткову):

$$Зод = \sum ТСг * (1+Кд) * Фг * (1+Кпд), \quad (3.7)$$

Старе обладнання = $3840 * 46,16 * 1 * 4 * 1,2 * 1,15 = 978,44$ тис. грн.

Нове обладнання = $3840 * 46,16 * 2 * 1 * 1,2 * 1,15 = 489,22$ тис. грн.

де ТСг – годинна тарифна ставка, грн;

Кпд – коефіцієнт для визначення премії та доплат (0,2);

Кд – коефіцієнт для визначення додаткової заробітної плати (0,15).

Розрахуємо суму єдиного соціального внеску:

$$Осф = Зод * 0,22, \quad (3.8)$$

По старому обладнанню = $978,44 * 0,22 = 215,26$ тис. грн.

По новому обладнанню = $489,22 * 0,22 = 107,63$ тис. грн.

Результати економії по обладнанню представимо у таблицю 3.3.

Таблиця 3.3

Економія по витратам от впровадження заходу, тис. грн.

Найменування витрат	Обладнання		Економія, тис. грн.
	Старе	Нове	
Амортизація обладнання	-	145,97	145,97
Витрати на ремонтні роботи по обладнанню	-	37,95	37,95
Витрати по утриманню та експлуатації обладнання	-	11,68	11,68
Витрати на електроенергію, що вживеться обладнанням	59,6	22,05	- 37,55
Основна та додаткова заробітна плата робітників, які обслуговують обладнання	978,44	489,22	- 489,22
Єдиний соціальний внесок	215,26	107,63	- 107,63
Всього	1253,3	814,5	- 438,8

З таблиці 3.3 видно, що економія від запропонованого заходу становить – 438,8 тис. грн., тобто оподаткований прибуток в такому же розмірі 438,2 тис. грн.

Розраховуємо чистий прибуток від проекту:

$$ЧП = П - Пп, \quad (3.9)$$

де ЧП – чистий прибуток,

П – прибуток,

Пп – податок на прибуток (18%).

$$\text{ЧП} = 438,8 - 438,8 * 0,18 = 359,82 \text{ тис. грн.}$$

Розрахуємо період окупності інвестицій:

$$P_o = O_{\text{кв}} / \text{ЧП}, \quad (3.10)$$

$$P_o = 729,86 / 359,82 = 2,03 \text{ року.}$$

Нове обладнання придбається за власні кошти підприємства.

Застосування автоматизованих ліній надає виробникам тортів низку істотних переваг: підвищення якості готової продукції; значне зниження трудових та виробничих витрат; скорочення виробничих площ; скорочення чисельності персоналу; скорочення часу миття та санітарної обробки обладнання, можливість швидкого переходу з одного продукту, що випускається на інший.

Впровадження заходу дозволить підприємству отримати прибуток у розмірі 438,8 тис. грн., з якого чистий прибуток 359,82 тис. грн.

Для впровадження заходу підприємству необхідно 729,86 тис. грн. інвестицій, період окупності яких складе 2,03 року. Вартість основних засобів зросте на 729,86 тис. грн.

3.3. Соціально-економічні наслідки впливу заходу на основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «Білгород-Дністровська паляниця»

Вплив запропонованих заходів на основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності підприємства приведені в табл. 3.4 та 3.5.

Таблиця 3.4

**Вплив запропонованого заходу на основні техніко-економічні показники діяльності
ТОВ «Білгород-Дністровська паляниця»**

Найменування заходу	Інвестиції, тис. грн.			Зміни показників діяльності підприємства (±)								
	Всього	у тому числі у		Реалізована продукція, тис. грн.	Собівартість, тис. грн.			Чистий прибуток, тис. грн.	Чисельність зайнятих, люд	Строк окупності інвестицій, років		
		основні засоби	обігові активи		Всього	у тому числі:						
						матеріальні витрати	витрати на оплату праці				відрахування на соціальні заходи	амортизація основних засобів та інші витрати
Заміна чотирьох машин на одну автоматизовану лінію	729,86	729,86	-	-	-438,8	-37,55	-489,22	-107,63	195,6	359,82	-2	2,03

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності підприємства після впровадження заходу

Показник	Попередній рік	Проектний рік	Відхилення	
			Абс.	Відн.
1	2	3	4	5
1. Середньорічна виробнича потужність, тонн	8250	8250	-	-
2. Фактично вироблено продукції, тонн	6350	6350	-	-
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частки	0,77	0,77	-	-
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ та акцизного податку): - у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн. - у порівнянних цінах, тис. грн.	361315	361315	-	-
	333375	333375	-	-
5. Обсяг реалізованої продукції в діючих цінах (без ПДВ та акцизного податку), тис. грн.	333089	333089	-	-
6. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн.	51260	51989,86	729,86	1,42
7. Фондовіддача, грн/грн	6,5	6,41	-0,09	-1,38
8. Середній залишок обігових активів, тис. грн.	152360	152360	-	-
9. Коефіцієнт оборотності обігових активів, частки	2,19	2,19	-	-
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	302	300	-2	-0,66
11. Середньорічний виробіток одного працівника, тис. грн. /осіб	1103,89	1111,25	7,36	0,67
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн., у тому числі:	326520	326081,2	-438,8	-0,1
- матеріальні витрати	254686	254648,45	-37,55	-0,02
- витрати на оплату праці	32652	32162,78	-489,22	-1,5
- відрахування на соціальні заходи	6530	6422,37	-107,63	-1,65
- амортизація	16326	16521,6	195,6	1,2
- інші операційні витрати	16326	16326	-	-
14. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн/грн	0,904	0,902	-0,002	-0,22
15. Матеріалоємність, грн/грн	0,705	0,704	-0,001	-0,14
16. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	312560	312560	-	-
17. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	296980	296541,2	-438,8	-0,15
18. Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	54056	54415,82	359,82	0,67
19. Рентабельність капіталу, %	5,2	5,23	0,03	-
20. Рентабельність продажу, %	17,3	17,41	0,11	-

Висновки до розділу 3

Стратегія підвищення ефективності використання основних засобів ТОВ «Білгород-Дністровська паляниця» в якості заходу передбачає у цеху з тортовими виробами впровадження нової автоматизованої лінії з виробництва тортів, яка за технічними параметрами є менш енергоємною, більш продуктивною та займає меншу площу та її обслуговуватимуть лише дві особи. До заходу тут працювали чотири машини з виготовлення продукції, які на сьогоднішній день морально і фізично застаріли (зношеність їх складає 100 %), займають багато місця і є енергоємними, кількість обслуговуючого персоналу дорівнювала чотири людини. У цеху багато ручної праці, що є не доцільним і витратним.

Продукція, яка має вироблятися новим обладнанням за якістю буде набагато краще ніж продукція виготовлена ручною працею. Всі вироби виходять ідентичними, повітряними і більш насиченими.

Захід, який було запропоновано та розраховано, дозволить підприємству підвищити використання та відтворення основних засобів, підвищити ефективність діяльності підприємства, його конкурентоспроможність та дозволить підприємству збільшити прибуток на 438,8 тис. грн., з якого чистий прибуток 359,82 тис. грн., рентабельність продажу зросте на 0,11 %, рентабельність капіталу зросте на 0,03 %.

Чисельність робітників зменшиться на двох чоловік, але продуктивність праці кожного робітника зросте на 1111,25 тисяч гривень. У впровадження заходу підприємству необхідно 729,86 тисяч гривень інвестицій в основні засоби, строк окупності яких складе 2,03 року.

Впровадження запропонованого заходу дозволить підприємству підвищити ефективність його діяльності та конкурентоспроможність, тобто проєкт є обґрунтований та економічно ефективний.

					БЕП 31.03.003. КРБ	<i>Лист</i>
<i>Змн.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		81

ВИСНОВКИ

Підвищення ефективності використання основних засобів підприємств є одним з основних питань у ринкових відносинах, так як від цього залежить фінансовий стан підприємства, його ефективність та конкурентоспроможність на ринку.

Основні засоби – це засоби праці, які мають вартість, функціонують у виробничому процесі тривалий час, не змінюючи при цьому своїх форм і розмірів, а свою вартість переносять на вартість готової продукції поступово, шляхом амортизаційних відрахувань.

Успішне функціонування основних засобів та виробничих потужностей залежить від того, як саме реалізуються екстенсивні та інтенсивні фактори кращого їх використання.

Проблемі підвищення відтворення та ефективності використання основних виробничих засобів та виробничих потужностей підприємств належить центральне місце в ринковому механізмі господарювання. Пріоритетне значення серед таких заходів повинно бути відведено своєчасній заміні і мобілізації морально застарілого устаткування, організації прискореного введення в експлуатацію придбаної нової техніки; удосконаленню організації матеріально-технічного забезпечення підприємств та технічного обслуговування сучасних систем машин; запровадження прогресивних форм організації виробництва і праці; залучення інвестиційних ресурсів вітчизняних і зарубіжних інвесторів.

Хліб та хлібобулочна продукція займають важливе місце в раціоні населення України, оскільки вони призначені для щоденного задоволення фізіологічних потреб людей. Проте диференціація потреб споживачів залежно від їх доходу, уподобань, можливостей вживання різних видів хліба та хлібобулочних виробів внаслідок особливостей їх здоров'я актуалізує питання розширення товарного асортименту виробників хлібобулочних виробів шляхом втілення у їх діяльність інноваційних підходів.

Сучасний стан розвитку хлібопекарської галузі України характеризується скороченням обсягів виробництва, погіршенням структури споживання хліба та хлібобулочних виробів, відставанням збільшення заробітної плати в галузі від середнього по економіці, повільним оновленням основних засобів при високому ступені їх зношення та низьким ступенем використання проектних потужностей та ін.

Стратегічні перспективи галузі пов'язані з посиленням її комплексного розвитку, основними напрямками якого мають стати технологічне переозброєння підприємств шляхом заміни устаткування та автоматизації технологій; випуск нових продуктів інноваційного напрямку з метою підвищення прибутковості галузі; досягнення максимально ефективного виробництва за рахунок зниження матеріало- та енергомісткості продукції; формування і використання новітніх технологій.

В дипломній роботі було проведено техніко-економічний аналіз господарської діяльності ТОВ «Білгород-Дністровська паляниця» який показав, що підприємство працює ефективно, має високий прибуток, розмір якого зростає, але деякі параметри виробництва треба вдосконалювати. У звітному році фондівдача знизилась на 0,05, що свідчить про зниження ефективності використання основних засобів на підприємстві. На підприємстві необхідно замінювати старе обладнання, та впроваджувати нові основні засоби, більш модернізовані та менш енерговитратні.

Середньорічна виробнича потужність за два роки зростає на 50 тис. тонн, та дорівнює 8250 тис. тонн. У попередньому році вироблено 6100 тонн продукції, що складає 74 %, а у звітному році вироблено 6350 тонн (77 %), тобто коефіцієнт використання виробничої збільшується, обсяг виробництва збільшився на 250 тонн. Зростання обсягу продукції у діючих цінах склало 41065 тис. грн., а у порівняних цінах 13125 тис. грн.

Всі основні засоби на підприємстві є основними засобами основного виду діяльності. Середньорічна їх вартість на попередній рік складала 48920 тис. грн., а у звітному році величина основних засобів складала 51260 тис.

					БЕП 31.03.000. КРБ	<i>Лист</i>
<i>Змн.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		83

грн. У звітному році фондівдача знизилась на 0,05, що свідчить про зниження ефективності використання основних засобів підприємства, тобто потрібні заходи щодо покращення їх стану.

У звітному році коефіцієнт оборотності обігових активів знизився на 0,03 оборотів, що свідчить про погіршення ефективності використання обігових активів.

У звітному році величина витрат на виробництво зросла на 13960 тис. грн. Це зростання відбулось за рахунок росту матеріальних витрат на 20266 тис. грн., сума амортизації знизилася на 5553 тис. грн., інші операційні витрати знизилися на 2428 тис. грн., витрати на оплату праці зросли на 4522 тис. грн., а відрахування з заробітної плати знизилися на 1284 тис. грн.

Витрати на 1 гривню продукції у звітному році впали на 0,076 тис. грн. (на 7,75 %).

У попередньому році на підприємстві отримано прибуток у розмірі 43476 тис. грн. та у звітному у розмірі 54056 тис. грн.

Рентабельність капіталу зросла на 0,3 %, рентабельність продажу зросла на 3,1 %.

Стратегія підвищення ефективності використання основних засобів ТОВ «Білгород-Дністровська паляниця» в якості заходу передбачає у цеху з тортовими виробами впровадження нової автоматизованої лінії з виробництва тортів, яка за технічними параметрами є менш енергоємною, більш продуктивною та займає меншу площу та її обслуговуватимуть лише дві особи. До заходу тут працювали чотири машини з виготовлення продукції, які на сьогоднішній день морально і фізично застаріли (зношеність їх складає 100 %), займають багато місця і є енергоємними, кількість обслуговуючого персоналу дорівнювала чотири людини. У цеху багато ручної праці, що є не доцільним і витратним.

Продукція, яка має вироблятися новим обладнанням за якістю буде набагато краще ніж продукція виготовлена ручною працею. Всі вироби виходять ідентичними, повітряними і більш насиченими.

					БЕП 31.03.000. КРБ	<i>Лист</i>
<i>Змн.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		84

Захід, який було запропоновано та розраховано, дозволить підприємству підвищити використання та відтворення основних засобів, підвищити ефективність діяльності підприємства, його конкурентоспроможність та дозволить підприємству збільшити прибуток на 438,8 тис. грн., з якого чистий прибуток 359,82 тис. грн., рентабельність продажу зросте на 0,11 %, рентабельність капіталу зросте на 0,03 %.

Чисельність робітників зменшиться на двох чоловік, але продуктивність праці кожного робітника зросте на 1111,25 тисяч гривень. У впровадження заходу підприємству необхідно 729,86 тисяч гривень інвестицій в основні засоби, строк окупності яких складе 2,03 року.

Впровадження запропонованого заходу дозволить підприємству підвищити ефективність його діяльності та конкурентоспроможність, тобто проєкт є обґрунтований та економічно ефективний.

					БЕП 31.03.000. КРБ	<i>Лист</i>
<i>Змн.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		85

12. Динаміка виробництва зернових культур, млн. тонн URL: за 2019 рік_1.pdf (me.gov.ua) (дата звернення: 20.05.2022).

13. Динаміка річного фактичного споживання на 1 особу. URL: за 2019 рік_1.pdf (me.gov.ua) (дата звернення: 20.05.2022).

14. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. КНЕУ, 2000. 528 с.

15. Економічний аналіз: Навчальний посібник / за ред. Чумаченка М.Г. К.: КНЕУ, 2001. 540 с.

16. Інформаційно-аналітичне видання «Агробізнес сьогодні». URL: <http://agro-business.com.ua> (дата звернення: 20.05.2022).

17. Коваленко О.В. Напрями підвищення ефективності використання основних фондів підприємства. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2014. Вип. 7. С. 20-27.

18. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку / Перекл. з англ. за ред. С.Ф. Голова. К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 1998. 736 с.

19. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі» від 12.10.2010 р. № 1202. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10>. (дата звернення: 20.05.2022).

20. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» від 27.04.2000 р. № 92. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>. (дата звернення: 20.05.2022).

21. Наказ Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації «Про затвердження Державного класифікатора України «Класифікація основних фондів» від 19.08.1997 р. № 507. URL: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=269821. (дата звернення: 20.05.2022).

					БЕП 31.03.000. КРБ	<i>Лист</i>
<i>Змн.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		87

22. Неміш Ю.В. Поняття «основні засоби» у сучасних наукових дослідженнях. Аграрна економіка. 2012. Т. 5. № 3-4. С. 181-187.

23. Податковий кодекс України. Х.: Одіссей, 2012. 648 с.

24. Постанова Правління Національного банку України «Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банку України» від 20.12.2005 р. № 480. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0040-06>. (дата звернення: 20.05.2022).

25. Продовольча і сільськогосподарська організація ООН. URL: <http://www.fao.org/home/ru> (дата звернення: 20.05.2022).

26. Рейтинг країн за Глобальним Індексом продовольчої безпеки (Global Food Security Index) та місце України серед них у 2019 році. АГРОСВІТ. 2020. № 22. URL: agrosvit.info (дата звернення: 20.05.2022).

27. Сайт компанії Seed. URL: <https://www.seeds.org.ua/tag/ukraïnska-plodoovocheva-asociaciya> (дата звернення: 20.05.2022).

28. Сичевський М.П., Юзефович А.Е. Розвиток харчової промисловості: акценти державної політики. Економіка АПК. 2014. №7. С. 46–51.

29. Інформаційний вісник «Хлібопекарська галузь» 2020. № 5 (26) жовтень-грудень. URL: [Інформаційний-вісникХлібопекарська-галузь-2020.pdf \(obukhovrda.gov.ua\)](http://obukhovrda.gov.ua) (дата звернення: 20.05.2022).

30. Сук Л.К. Фінансовий облік: [навч. посіб.]. 2-ге вид., перероб. і доп. К., 2012. 647 с.

31. Утенкова К.О. Відтворення основних засобів та його фінансове забезпечення у сільському господарстві: дис.... к. е. н.: спец. 08.07.02 Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва. Харків, 2006.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ОДЕСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

Відділення *економічне*
Кафедра *Економіки*
Освітньо-професійна програма *«Економіка»*
Спеціальність *051 «Економіка»*
Форма навчання *денна*

ДОДАТОК

ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

**на тему: «ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВІДНОВЛЕННЯ ОСНОВНИХ
ВИРОБНИЧИХ ЗАСОБІВ ТОВ «БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКА
ПАЛЯНИЦЯ»»**

на здобуття ступеню першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Студент _____ Гавраєв Д.К.

Керівник _____ викл. мет. Копайгородська Т.Г.

ОДЕСА 2022

ЛИСТ 1

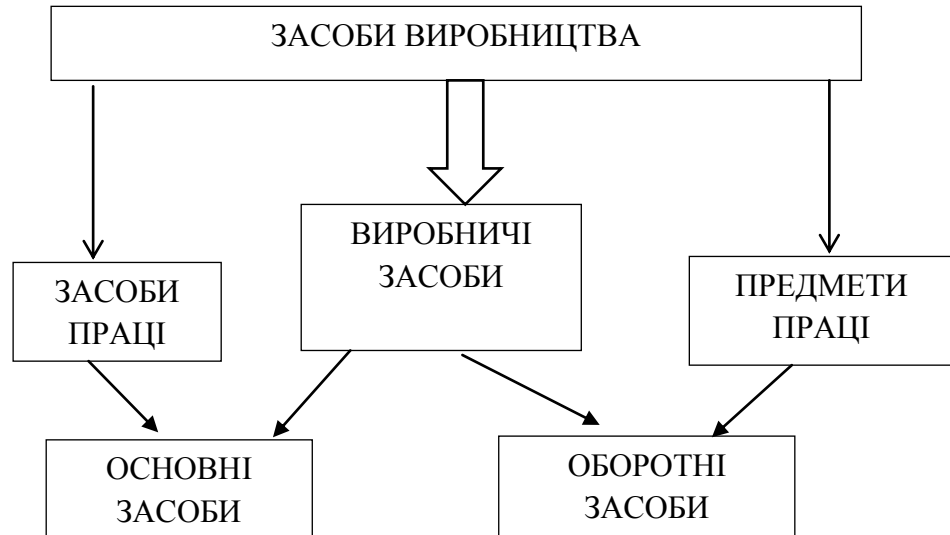


Рис. 1. Структура основних засобів

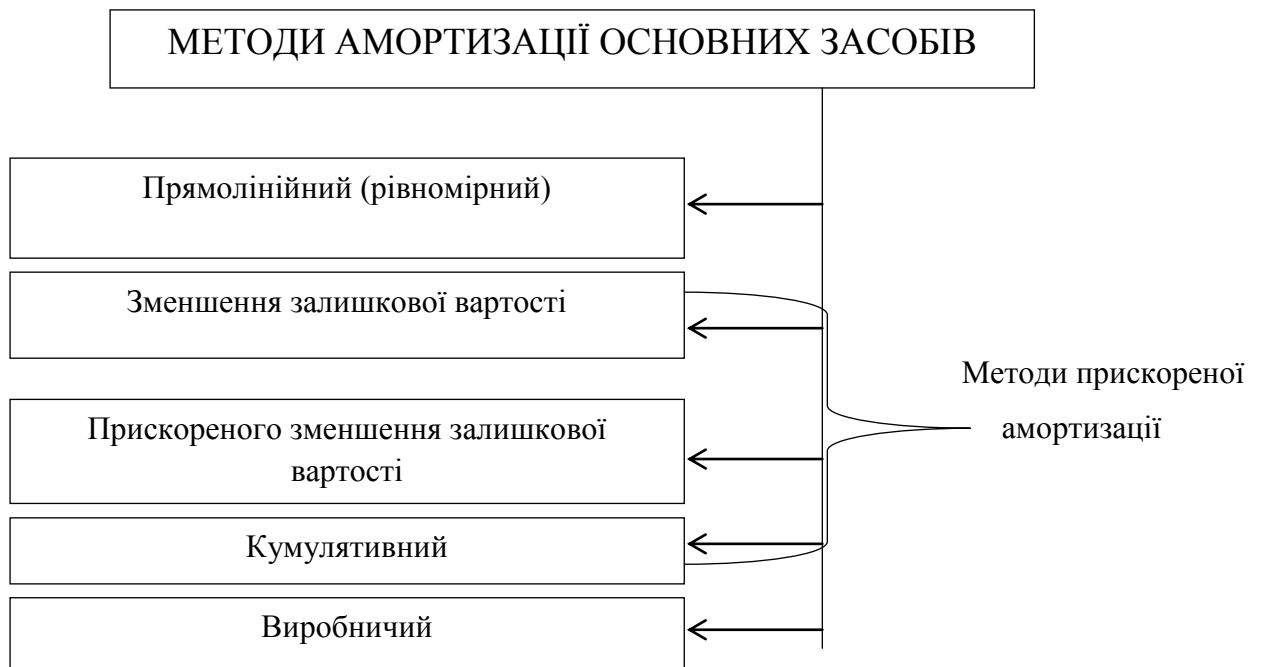


Рис.2. Методи амортизації основних засобів

ЛИСТ 2



Рис. 3. Завдання управління основними засобами підприємства

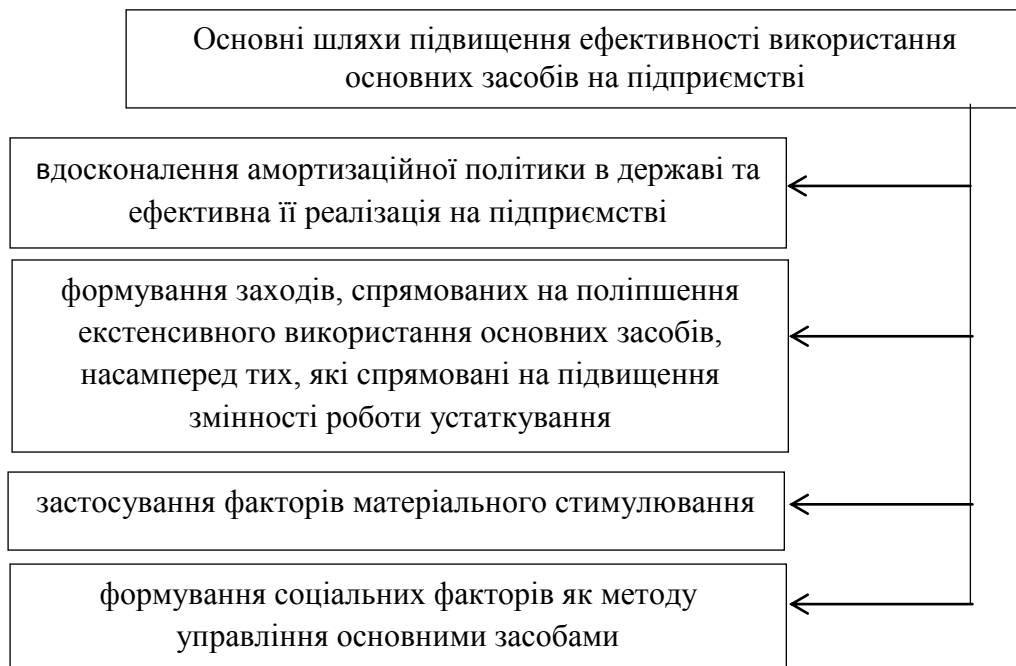


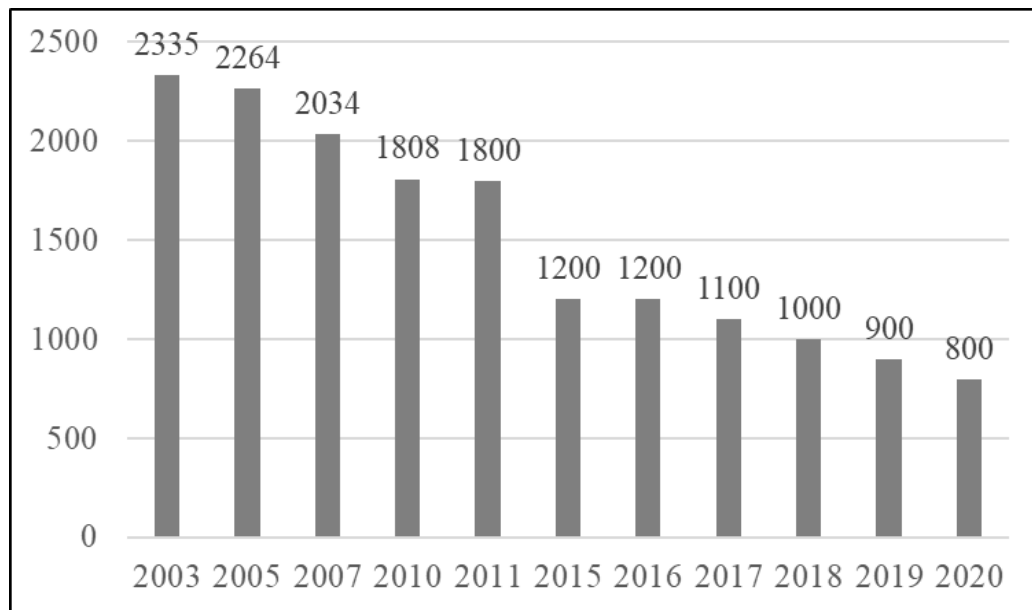
Рис. 4. Основні шляхи підвищення ефективності використання основних засобів на підприємстві

ЛИСТ 3



Рис. 5. Механізм підвищення рівня використання основних засобів на підприємстві

ЛИСТ 4



¹Примітка. Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Рис. 6. Виробництво хліба та виробів хлібобулочних, нетривалого зберігання, в Україні у 2003-2020 рр. тис. тонн

Таблиця 1

Обсяг виробленої промислової продукції за видами діяльності, млн. грн.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів	24795,5	27307,0	30698,6	33733,7	37543,9	36317,4
Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання	13176,8	14917,2	17098,5	18840,5	20898,1	19970,3
Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання	10921,5	11692,9	12939,8	14096,4	15363,1	15436,7
Виробництво макаронних виробів та подібних борошняних виробів	697,2	696,9	660,3	796,8	1282,7	910,4

ЛИСТ 5

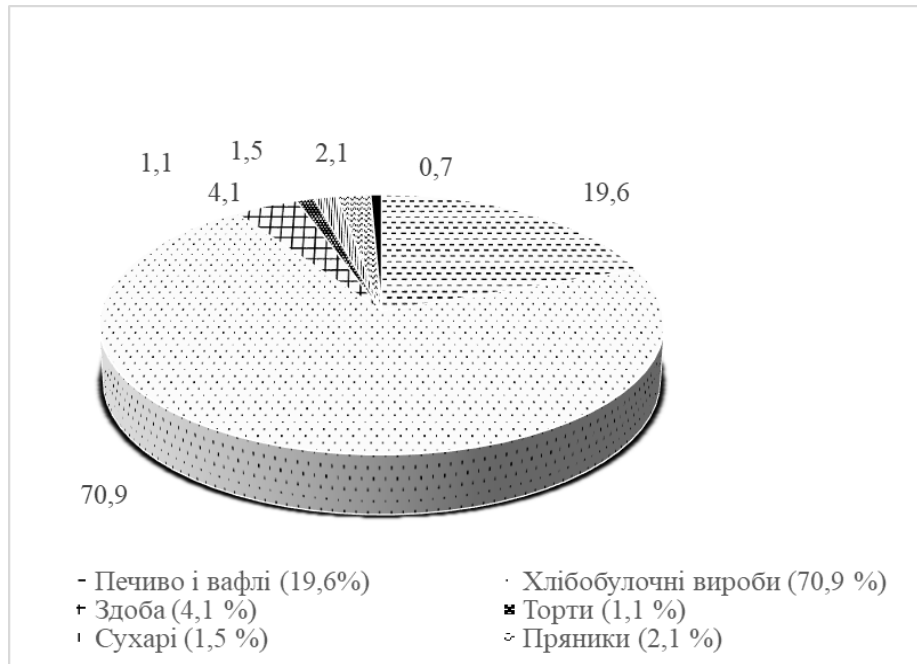


Рис. 7. Сегментація виробництва хлібобулочних виробів в натуральному вирізі у 2020 р., %

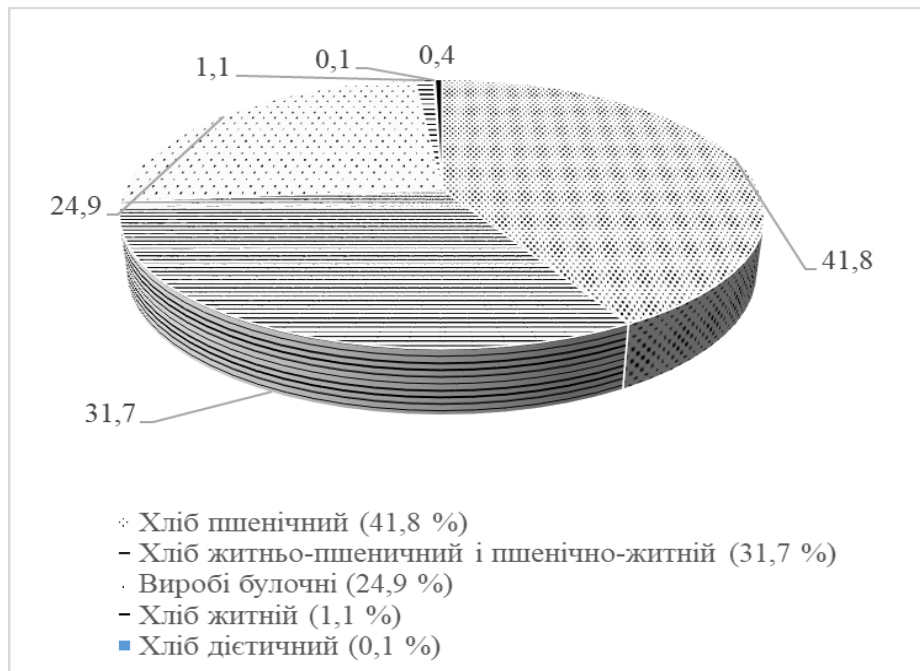


Рис. 8. Сегментація виробництва хліба за видами, в натуральному вирізі у 2020 році, %

ЛИСТ 6

Таблиця 2

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності підприємства ТОВ «Білгород - Дністровська паляниця»

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			Абс.	Відн.
1	2	3	4	5
1. Середньорічна виробнича потужність, тонн	8200	8250	50	0,61
2. Фактично вироблено продукції, тонн	6100	6350	250	4,1
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частки	0,74	0,77	0,03	4,1
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ та акцизного податку):				
- у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн.	320250	361315	41065	12,82
- у порівнянних цінах, тис. грн.	320250	333375	13125	4,1
5. Обсяг реалізованої продукції в діючих цінах (без ПДВ та акцизного податку), тис. грн.	330190	333089	2899	0,88
6. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн.	48920	51260	2340	4,78
7. Фондовіддача, грн/грн	6,55	6,5	-0,05	-0,76
8. Середній залишок обігових активів, тис. грн.	148560	152360	3800	2,56
9. Коефіцієнт оборотності обігових активів, частки	2,22	2,19	-0,03	-1,64
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	295	302	7	2,37
11. Середньорічний виробіток одного працівника, тис. грн. /осіб	1085,59	1103,89	18,3	1,69
12. Середньорічна заробітна плата одного працівника, тис. грн.	96	102	6	6,25
13. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн., у тому числі:	312560	326520	13960	4,47
- матеріальні витрати	234420	254686	20266	8,64
- витрати на оплату праці	28130	32652	4522	16,07
- відрахування на соціальні заходи	7814	6530	-1284	-16,43
- амортизація	21879	16326	-5553	-25,38
- інші операційні витрати	18754	16326	-2428	-12,94
14. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн/грн	0,98	0,904	-0,076	-7,75
15. Матеріалоємність, грн/грн	0,73	0,705	-0,025	-3,4
16. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	305620	312560	6940	2,3
17. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	295620	296980	1360	0,5
18. Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	43476	54056	10580	24,34
19. Рентабельність капіталу, %	4,9	5,2	0,3	-
20. Рентабельність продажу, %	14,2	17,3	3,1	-

ЛИСТ 7

Таблиця 3

Вплив запропонованого заходу на основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «Білгород-Дністровська паляниця»

Найменування заходу	Інвестиції, тис. грн.			Зміни показників діяльності підприємства (±)								
	Всього	у тому числі у		Реалізована продукція, тис. грн.	Собівартість, тис. грн.					Чистий прибуток, тис. грн.	Чисельність зайнятих, люд	Строк окупності інвестицій, років
		основні засоби	обігові активи		Всього	у тому числі:						
						матеріальні витрати	витрати на оплату праці	відрахування на соціальні заходи	амортизація основних засобів та інші витрати			
Заміна чотирьох машин на одну автоматизовану лінію	729,86	729,86	-	-	-438,8	-37,55	-489,22	-107,63	195,6	359,82	-2	2,03

ЛИСТ 8

Таблиця 4

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності підприємства після впровадження заходу

Показник	Попередній рік	Проектний рік	Відхилення	
			Абс.	Відн.
1	2	3	4	5
1. Середньорічна виробнича потужність, тонн	8250	8250	-	-
2. Фактично вироблено продукції, тонн	6350	6350	-	-
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частки	0,77	0,77	-	-
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ та акцизного податку):				
- у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн.	361315	361315	-	-
- у порівнянних цінах, тис. грн.	333375	333375	-	-
5. Обсяг реалізованої продукції в діючих цінах (без ПДВ та акцизного податку), тис. грн.	333089	333089	-	-
6. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн.	51260	51989,86	729,86	1,42
7. Фондовіддача, грн/грн	6,5	6,41	-0,09	-1,38
8. Середній залишок обігових активів, тис. грн.	152360	152360	-	-
9. Коефіцієнт оборотності обігових активів, частки	2,19	2,19	-	-
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	302	300	-2	-0,66
11. Середньорічний виробіток одного працівника, тис. грн. /осіб	1103,89	1111,25	7,36	0,67
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн., у тому числі:	326520	326081,2	-438,8	-0,1
- матеріальні витрати	254686	254648,45	-37,55	-0,02
- витрати на оплату праці	32652	32162,78	-489,22	-1,5
- відрахування на соціальні заходи	6530	6422,37	-107,63	-1,65
- амортизація	16326	16521,6	195,6	1,2
- інші операційні витрати	16326	16326	-	-
14. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн/грн	0,904	0,902	-0,002	-0,22
15. Матеріалоємність, грн/грн	0,705	0,704	-0,001	-0,14
16. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	312560	312560	-	-
17. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	296980	296541,2	-438,8	-0,15
18. Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	54056	54415,82	359,82	0,67
19. Рентабельність капіталу, %	5,2	5,23	0,03	-
20. Рентабельність продажу, %	17,3	17,41	0,11	-